

DOMOLJUB

Izidaja vsak četrtak. Cena mu je 5 K na leto. (Za Nemčijo 6 K, za Ameriko in druge tuje države 7 K.) — Posamezno številko se prodajajo po 10 vinarjev.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnica, reklamacija in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, — Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 26.

V Ljubljani, dne 27. junija 1918.

Leto XXXI.

Kmetijstvo in kalkulacija.

Razni listi, strokovni in politični, so našteji že mnogo vzrokov, zakaj padajo kmetijski pridelki: ni delavcev, ni delavne živine in ker je število živine tako nizko, ni dovolj hlevskega gnoja, umetnega tudi ni dobiti. Najbolj manjka povsod moke, masti in obleke. Zakaj? Zato, ker mora vsak kmet znati računati, kaj mu več ne-
se, kako naj gospodarji, kaj seje, kako izrabi svojo zemljo, da dobi kar največ iz nje. To je kmetijska kalkulacija. Toda sedanje postavne cene in razne odredbe naravnost ubijajo veselje do pridelovanja žita, do reje prešičev in do pridelovanja surovin za obleko.

1. Žito.

Kakor vemo, da vse vrste žita nimajo niti dvakratne predvojnne cene, a repa in korenje se sme prodajati 20 do 40krat dražje kakor pred vojsko, in sicer postavno. Kar se dela pod roko, ne pride tu v poštev. Če bi kmet ob teh razmerah prideloval samo žito, kako naj plačuje roko-delce in obrtnike, kako obleče in obuje družino. Na večjih kmetijah se je pred vojsko pridelalo 100 mernikov pšenice. Za vso to ršenico bi kmet dobil po postavni ceni 1000 K, korenja ali repe bi pa ob dobri letini na istem prostoru zrastle za 10.000 K. Razen tega se mora vpoštevati delo in druge okoliščine pridelovanja, kolikim nevarnostim je izpostavljeno žito, posebno ozimina. Rabi za razvoj 8 do 9 mesecev, če je ne vzame zima, mokrota ali suša, rja ali toča. Repa pa zraste v dobrih treh mescih in nima toliko sovražnikov ter dá malo dela. Komisijam za obdelovanje polja, ki

morajo biti v vsaki občini, je ukazano obdelati in obsejati vsa zemljišča, ki bi jih lastnik sam ne obdelal. Če bi komisije najele delavce, kupile seme in gnoj in pridelek oddale po maksimalni ceni, bo zguba velika, a kdo jo bo trpel, tega odredba ne pove.

2. Mast.

Kranjsko deželno mesto za vnovčevanje živine v Ljubljani opominja ljudi, »naj bi bili ljudje sami toliko pametni, da bi zatrli nečuvveno navijanje cen pri plemenskih prešičih na ta način, da bi jih ne plačevali po naravnost neizmernih cenah«. Ta nasvet bi bil lep in potreben ne le pri nakupu prešičev, ampak prav tako pri nakupu usnja in obleke. A kako ga izvesti, ko vsega manjka. Pretiranim cenam se je mogoče ustaviti takrat, ko je mogoče kje dobiti ceneje, a sedaj pravi prodajalec: Če nočeš toliko plačati, pa pusti, bom lahko prodal. Tekom štirih let se je zaredilo že toliko vojnih dobičkarjev, da vse pokupijo tudi po »neizmernih cenah«, ker za denar niso nič trpeli. Drugi pa morajo, četudi težko, plačati ravno tako, ako hočejo kaj dobiti. Obeta se zvišanje cen. A po dosedanjih izkušnjah vsakdo ve, da tisto zvišanje cen, bodisi za žito ali za prešiče, ne doseže niti približno cen vseh drugih potrebščin. Zadnje zimo so potom rekvizicije plačevali tako, da je lep prešič vršel kmetu samo 400 do 500 K. Toliko stanejo danes 6 tednov stari pujski. Kje pa je kdo, ki bi hotel imeti s prešičem nad pol leta delo in stroške skoro zastoj. Priporočna se, »naj rejci rede kar največ prešičev za zakol ter se naj ne omeje le na rejo za lastno potrebo«. To bodo tudi storili, a le tedaj, če se jim bo izplačalo. Če pa spomladi lahko za 6 tednov starega prešička dobi skoro znesek kakor prihodnjo zimo za srednje debelega, kdo bo take naivne nasvete poslušal? Kalkulacija rejca pouči, da je do-

bičkanosneje repo in korenje prodati po postavnih cenah, pa mu bo vrglo vsaj trikrat toliko, kakor če s tem pridelkom krmi prešiče in jih da po maksimalni ceni. Zguba je tem večja pri reji prešičev, če se računa kurjava po sedanji ceni. Kaj pa, če mu med letom poginejo, kar se pogosto dogodi. To je tudi vzrok splošne nevolje, ko se je mast rekvirirala po slepi ceni. Zato se je bati, da bo v prihodnjem letu še večje pomanjkanje masti, ker vsak rejec ve, da se mu reja prešičev za rekvizicijo nikakor ne izplača. Edini pripomoček bi bil, cene prešičem določiti primerno cenam drugih potrebščin.

3. Obleka.

Po listih in razglasih se pozivljeje kmetje, naj sejejo lan. To bi bila tudi edina rešitev ob tem pomanjkanju vsega. Ni obleke, ni olja, ni lanenih preš, ni svečave. Lan je za vse to primeren. Kako trpežno perilo in tudi vrhno obleko se imeli kmetje iz platna, priča vsa preteklost, kako prav bi jim prišlo laneno olje in preše. Toda, ko sliši kmet, da je od lanu prav vse zaplenjeno, si misli: potem se ne izplača sejati lanu, z njim je veliko sitnega dela, plačali pa bodo, kakor vidimo pri cenah žitu, tako, da delo in trud nikakor ne bosta plačana. Ob tem pa trpi splošnost. Najpotrebnejših pridelkov za živež in za obleko pridelamo vedno manj, a to najbolj vsled nerazmernih cen. Kot nadomestilo za lan so pripravili koprive, a zopet tako, da se je naprej vedelo, da bo to ostalo le na papirju. Koprive se morajo lepo porezati, listje in cvetje osmukati, vsako zase lepo posušiti, in za to se plača za 100 kg — 6 K. Če se pa koprive pokose med seno, pa vržejo brez vsega obiranja in sortiranja štirikrat do osemkrat toliko.

Pred leti je »Kmetovalec« priročil rentabilni račun (načrt) za pridelova-

oje vina. Vinogradniki so mu bili zato gotovo hvaležni. Zanimivo bi bilo na podoben način sestaviti račun za žito in za živino, posebno za prešičerejo. Ali je kje kako ljudsko zaslopljstvo, ki bi merodajnim oblastem pojasnilo, da take odredbe kot so na primer pri cenah žita, klavnih prešičev itd. ogrožajo splošno prehrano in trdo zadenejo posamezne sloje. Če tovarnar lahko z istim trudom zasluži 100 odstotkov, bi bil slab gospodar, če bi se zadovoljil le z 10 odstotki. Tako tudi kmetu kalkulacija ukazuje pridelovati ali rediti tisto, kar mu več nese, ne pa tisto, kar je v teh časih najpotrebnejše. — Merodajne oblasti bi pa morale v korist skupnosti določiti cene tako, da bodo cene silile k pridelovanju za življenje najpotrebnejših stvari. Same odredbe ne zadoščajo, ker z odredbo se ne da prisiliti zemlja, kaj in koliko naj rodi, za to je treba pridnega dela, a za delo sedanjim razmeram primerne plačila.

Svetovna vojska.

Na laškem bojišču bolj počasi napreduje naša ofenziva. Na gorski tirolski fronti je položaj silno težak, ker je vreme neugodno in visoke gore silno ovirajo napredovanje. Ob Piave se posebno krepko bori Borojevičeva armada, ki je reko že pretekli teden prekoračila. Ogroženo je mesto Treviso, važno železniško križišče, in avstro-ogrski topovi nesejo že skoraj do Benetk. Sovražnik meče v boj cele divizije, da bi nam iztrgal pridobljene pozicije. Naša armada je ujela dosedaj do 40 tisoč Italijanov. Italijanski listi se bahajo, da je bilo italijansko vojno vodstvo po izdajicah natančno poučeno, kje je bilo pričačkovati naših sunkov.

Na zahodni francoski fronti se borijo naprej, čeprav zadnje dni nekoliko manj srdito. Protisunki Angležev in Francozov se niso posrečili. Francozi se boje, da se naposled Nemcem vendarle posreči predreti fronto, zato so Pariz silno močno utrdili ter ga obdali s trojnimi topovskim pasom.

Mirovna ofenziva.

Boj za mir se nadaljuje, hrepenenja po miru tudi najostreje odredbe državnikov ne morejo udušiti. Zagovorniki vojnih dobičkarjev se z vso silo upirajo mirovnemu gibanju, in trdi se, da njihov vpliv še ni strtl, še močno dviga glavo vojna furija in grozi uničiti še marsikatero življenje. A na obeh straneh vstajajo breznejši može in kličejo k pameti. Predsednik Švice Calonder je ohrabil te bojelnike za mir, ko jim kliče: »Vdržati! Narodi morajo priti do tega, da postavijo namesto ideje moči misel pravice.« Podobno je ta klic onemu svetega očeta lanskega avgusta, žal, da je ostalo uho državnikov zaprto zanj. Tudi angleški državnik že čutijo silo mirovnega gibanja, eden za drugim vstajajo ter v svojih govorih oznanjajo svoje stališče. Angleški finančni minister Bonar Law prerokuje določitev v bodočih mesecih in upa, če

Nemci v tem času ne dosežejo onega, kar so nameravali že meseca marca s svojo ofenzivo, da Nemčija izgubi vojsko. Od bodočih tednov, kliče, zavisi bodočnost narodov. Nove reke krvi bo treba, da se spametuje človeštvo. In koncem vseh ofenziv bomo zopet tam, kjer smo bili začetkom. Tako se ta žaloigra človeštva ponavlja že četrto leto in, sodeč po današnjem položaju, še ni videti konca te morije.

Politični obzornik.

Za vsakdanji kruh.

»Visoka« politika dr. Seidlerja se je umaknila »suhoparni« politiki za vsakdanji kruh. Preobrat je povzročila vest in resnica, da so na Dunaju začeli dajati polovico manjše kose kruha kot prej. Med delavstvom, ki je najbolj in skoro izključno navezano samo na aprovizacijo, je vsled tega zašumelo. »Arbeiter-Zeitung« piše: »V takšnem stanju, kot se nahaja naša preskrba z živili na deželi že nekaj tednov in od večeraj tudi na Dunaju, ni mogoče več živeti. V Nemčiji so tudi skrčili odmero kruha. Toda tam dobi vsak delavec svojih sedem funtov krompirja na teden. Na Ogrskem tudi nima tovarniški delavec vsega v izobilju, toda njegov položaj se z našim ne more primerjati.«

Najprej so se zbrali na Dunaju občinski očetje, da odgovore na vprašanje: Kako je? Ali se da kaj pomagati? Župan Weiskirchner je začel: »Po pogodbi se je Nemčija zavezala, da bo spravila 15.000 vagonov žita iz Ukrajine v Avstrijo. S tem bi se prebili. Pa kar se ni posrečilo avstrijskim dvornim svetnikom in vojaškim oblastnikom, tega tudi niso zmogli Nemci. Nemčija nam je ostala dolžna 3000 vagonov žita, torej ravno tisto množino, ki bi bila potrebna, da se prerijemo.« Nato je razložil občinskim možem, kako je že povsod prosil pomoči. Brzojavil je v Nemčijo generalu Ludendorffu, naj kaj pošlje iz nemških zalog. General je odgovoril: »Iz srca bi rad pomagal Dunajčanom iz krušne zadrege, toda več kot smo do zdaj storili od nemške strani, žalibog ne moremo storiti.« Enak odgovor je dobil Weiskirchner od župana iz Budimpešte, od ogrskega ministra za prehrano, od bavorskega ministrskega predsednika, od nemškega kanclerja. Iz vsakega odgovora je nazadnje izzvenelo: »Ne moremo!«

Občinski može so se razšli zelo vznemljeni s pozivom, naj vlada v zadnji uri vse stori, da bo prikrajšanje vsakdanjega kruha čimprej prenehalo. Odklonili so vsako odgovornost za posledice, ki bi jih povzročilo skrčenje kruha.

Tudi zastopniki delavcev so se zbrali. Ti so šli naravnost pred ministre. Zahtevali so, naj vlada takoj odpomore sedanji bedi. Pozvali so vlado, naj skliče parlament, naj odpravi cenzuro, pred vsem pa naj spravi skupaj živež iz domačih dežel, iz Ogrske, Nemčije ter zasedenih ozemelj.

Dr. Seidler je odgovoril v imenu ministrov: »Vsled slabe lanske letine smo že sredi aprila vse pojedli, kar smo doma pridelali. Od tedaj jemo to, kar dobimo

od drugod. Do začetka junija je šlo za silo. Kakih štirinajst dni sem pa pripeljejo vlaki vedno manj žita, posebno iz Besarabije. Pobiranje žita v Ukrajini in Besarabiji ni imelo zaželjenega uspeha. Takoj smo se obrnili v Nemčijo za pomoč, zlasti še zato, ker smo sredi maja z Nemčijo sklenili posebno pogodbo glede žita, da bi si tako zasigurali prehrano do prihodnjega letine. Upam, da nam bo Nemčija, zavežajoč se te pogodbe, pomagala.«

Natančneje je opisal po Seidlerju omenjeno pogodbo med Nemčijo in Avstrijo dr. Roßkopf pri neki seji: »Nemčija se zaveže, da bo preskrbovala Avstrijo z moko, tako civilno prebivalstvo kakor tudi vojaštvo, do 15. junija in 15. avgusta, in sicer kakor bo mogla, ali z ukrajinskimi ali z rumunskimi ali pa z domačim žitom. Avstrija se pa zato odpove samostojnim rekvizicijam v Ukrajini in Besarabiji ter prepusti vse dobavljanje živeža Nemčiji.«

Kakor je Seidler napovedal, so je celo sam minister za ljudsko prehrano Paul brž peljal v Berlin prosit od Poncija do Pilata, naj vendar priskočijo na pomoč. In res so obljubili 1000 vagonov moke. Polovico jo porabijo vojaki, drugo ostane civilnemu prebivalstvu. Tudi Ogrji so obljubili nekaj vagonov zgodnjega krompirja.

Kljub toli slavljenu krušnemu miru imamo težke čase!

O nemških nacionalnih strankah.

Kdo ne bi nosil klobuka po strani in si ponosno trkal na prsi, če se godi vse po njegovi volji! V tem srečnem položaju so sedaj nemške nacionalne stranke. Čeprav ne zastopajo niti tretjine vseh avstrijskih državljanov, pa vendar pleše ministriški predsednik natanko tako, kakor oni godejo. Kolika »čast« zanje! Kakšne pesmi sedaj godejo?

Prva pesem je o »zmagovitem miru«. Sporazumnega miru nočejo več poznati. Sedaj čakajo samo dneva »odločilne zmage«. Čudno, da pojejo to pesem samo vsemenci!

Druga pesem slavi »rešitelje« države. Njim je država vladanje izključno samih nemških nacionalcev, vsak drug glas je zanje velicizdajstvo. No, lastna hvala se pod mizo valja. Še ni dolgo tega, kar so govorili na »volkstagih« vse drugače, ki jim je bila država deveta skrb. A danes, ko se je ministriški predsednik istovetil z njihovimi »belangi«, danes imajo polna usta besed o tej državi, ki bi jo bili prej prav lahko pogrešili.

Tretja pesem se glasi kakor himna dr. Seidlerju. Vsi ga grdo gledajo, le nemški nacionalci ga opevajo: »Če vstraja vlada z resno in močjo na tej (sedanji) poti, si bo pridobila popolno zaupanje nemškega naroda v Avstriji.« O sijajno zaupanje, ki ne more zagotoviti vladi niti proračuna!

Četrta je šaljiva pesem, pesem o parlamentu. »Kakor vzdihljaj, se glasi: Mi smo parlament hoteli in ga hočemo še danes! Pa takoj pride: toda, in pri vsemem pridemo na eno besedo za parlament kar cel ducat besedi proti parlamentu. Oni »hočejo« parlament, a zaeno že žive in govore, kot bi bili v času § 14. Tako že prerokujejo o »potrebi«, da si vzame

država sama tudi brez parlamenta, kar potrebuje; slave njeno »višjo pravico«, da se ji ni treba meniti za osnovne zakone, in že vidijo na horizontu svoje »belange«, »če se bo z močno odločnostjo napravil red«, ki je bil toliko časa samo sen.»

Zmagovit mir, nemški »belangi, sluga v podobi ministrskega predsednika ter vladanje brez parlamenta, to so zvezdovodnice nemških nacionalnih strank. In te zvezde vodijo sedaj tudi našega — pl. Seidlerja.

Samo odnehati ne!

Kar ne morejo jih pustiti — Poljakov! Cel teden je hodil okrog njih dr. Twardowsky, da bi jih vendarle zopet spravil z Nemci, vsaj za toliko, da bi dovolili državi nove davke, nova posojila. Tudi Nemci sami ponujajo spravo za sporazumno delo v parlamentu. Pri tem bi se moral Poljski klub odločiti, da bo nastopil proti vsem državi sovražnim spletkam in nevarnim načrtom Čehov in Jugoslovanov. Nasprotno pa so Nemci pod temi pogoji pripravljani podpirati narodne želje Poljskega kluba, v kolikor ne nasprotujejo nemškim koristim.

Poljaki so izjavili, da proti Čehom in Jugoslovanom nikakor nečejo nastopiti, istotako še vedno ne marajo dr. Seidlerja. Vrhutega hočejo imeti od vlade jasen odgovor, kaj hoče vlada storiti z Galicijo. Toda ne grof Burian in ne dr. Seidler ne četa glede Galicije ničesar povedati »zaradi visečih pogajanj z Nemčijo«.

Tako smo kljub Seidlerjevi odločni volji, pogajati se, na oni točki, kjer smo bili pred tednom!

Tedenske novice.

DROBNE POLITIČNE VESTI.

Ustanavljajte krajevne odbore S. L. S. Moč stranke in celega naroda ni v navdušenih besedah, temveč v do pičice izpeljani organizaciji. Hitro na delo! Kdor še ni dobil pravilnikov in priglasnic, naj se obrne na tajništvo S. L. S. v Ljubljani. Somišljenikom naj se natančno razlože naša strankina načela in prav posebno razmerje in razlika med našo stranko na eni strani ter jugoslov. dem. (prejšnjo narodno-napredno) in socialno demokratsko stranko na drugi strani. Ravno tako naj se pojasnjuje glede časopisja!

Za Jugoslavijo v smislu majniške deklaracije se je izreklo »Politično društvo za Hrvate in Slovence v Istri«.

Kranjski deželni odbor in Jugoslavija. Znano je, da sta koroški in štajerski deželni odbor kljub temu, da imata v svojih deželah po eno tretjino Nemcev, ugovarjala proti svobodni Jugoslaviji. Na Kranjskem pa imamo samo štiri odstotke Nemcev in človek bi mislil, da se bo deželni odbor pridružil majniški deklaraciji in zahteval zedinjenje vseh Jugoslovanov; toda to se ni zgodilo. Pač pa se je zgodilo nekaj drugega. Pri zadnji seji deželnega odbora je deželni odbornik dr. Triller stavil predlog, naj se deželni odbor izjavi za Jugoslavijo, toda večina je to odklonila češ, da ne bo mogel za to glasovati nemški deželni odbornik Barbo in da za to ne bi bile ko-

čevske občine. Vsi Slovenci čakajo in žele, kdaj se bo deželni odbor kranjski izrekel za Jugoslavijo, toda do vseh teh želja je četvorica deželnih gospodov nedovzetna, pač pa so polni nežne obzirnosti do teh par Nemcev, ki so v deželi. Kaj deželnemu odboru pravice, ki gredo poldrugemu milijonu Slovencev po vseh božjih postavah, da le 20.000 Nemcev ni željenih v svojih vsenemških stremljenjih. Takega škandala še ni noben deželni odbor naredil svoji deželi.

Kranjski deželni odbor ima strah pred deželnimi poslanci. Leti bi namreč kot poklicani čuvaji deželnega gospodarstva radi malo pregledali, kako deželni odbor gospodari z ljudskim premoženjem in so zato vložili prošnjo na deželni odbor, naj se jim dovoli vpogled v vse deželno gospodarstvo, ker so ljudstvu zanj odgovorni. Dr. Lampe pa predloga niti na glasovanje ni hotel dati.

Prebrisan! Kranjski dež. glavar nima na Kranjskem skoro nobenega zaupanja več. Zato so mu občine, ki so ga kdaj izvolile za častnega člana, začele odvezmati to čast. To je vse samoposebi umevno. Toda, če prinaša dnevno časopisje notice: »Občina I. je črtala dr. Iv. Š. kot častnega občana«, to gotovo zanj ni prijetno. Zato je deželni glavar to stvar jako spretno obrnil. Odložil je vsa častna občanstva v vseh občinah, in s tem neprijetne notice izostanejo. Obenem pa je pozval vse tiste občine, ki ga hočejo še obdržati kot častnega člana, da naj mu to naznani. In ker se na Kranjskem najde še vedno tuptam kaka ne dovolj poučena občina, ki bo to storila, bo »Resnica« z velikim veseljem zdaj donášala »zaupnice« deželnemu glavarju. Znati je treba!

Državni voz sta vlekla iz blata Seidler in Burian, pa ni šlo. Sedaj je prijel dr. Groß, zbornični predsednik za vojnice. Pa bo tudi težko kaj.

Seidlerjev kabinet jemlje slovo. Celokupno ministristvo je vložilo prošnjo za odstop. Cesar si je odločitev še pridržal in začasno poveril posle še staremu kabinetu. Tako odhajajo ministri, ki nočejo vladati z večino, drug za drugim, in bodo še odhajali, dokler bodo poskušali Slovani tako pometati, kot pometajo sedaj. Ministri odhajajo, narodi pa ostanejo.

Bela knjiga Vatikana. Vatikan name-rava izdati belo knjigo, ki bo obsegala vse spise o papeževem delovanju v sedanjih vojski.

Tudi v Bolgariji ustavljajo časopise. V Bolgariji je izhajal socialno demokratski list »Narod«, ki je napisal oster članek proti izvozu raznih živil iz Bolgarije, vsled česar draginja silno narašča. Vlada je nekaj časa poslušala zabavljanje, potem je list ustavila in tiskarno zaprla. S tem je brez dvoma tudi draginje konec.

Dardanele in jadransko obal hoče menda ententa napasti. Pa bo ugriznila v trdo skalo.

Dolgoletni ministrski predsednik v Bolgariji, znani dr. Radoslavov, je odstopil. Bolgari mu očitajo, da se ni dovolj potrudil, da bi Nemčija in Avstro-Ogrska priznale Bolgariji tudi severno Dobrudžo, ki je sedaj ostala Romuniji.

Mir med Rusijo in Ukrajino je podpisan.

DOMAČE NOVICE.

Častno občanstvo so podelile presv. knožsko lu ljubljanskemu občine Bled, Radovljica, Predgrč, Lancovo, Ljubno in Smlednik. Iz Zadrzne centrale je izstopila hranilnica in posojilnica na Vrhniki ter prestopila v Zadržno zvezo.

Goriški strelski polk št. 2, ki se je komaj dobro nastanil v Šiški, kamor je prišel iz Admonta, je zopet premečen v Enns ob Anizi na Zgornje Avstrijsko. Selitev kadra mora biti končana do 2. julija. V Šiško pride tirolski polk cesarskih strelcev št. 2.

Na c. kr. državni obrtni šoli v Ljubljani se vrši vpisovanje izključno le v jeseni, in sicer v dne 14. in 15. septembra. Otvorjeni bodo naslednji oddelki: 1. višja stavbna šola; 2. višja mehanično-tehnična šola; 3. strokovna šola za lesno in kamenokiparstvo; 4. ženska obrtna šola; 5. javna risarska in modelirska šola. Za vstop v višjo obrtno šolo je treba dovršiti spodnjo gimnazijo ali realko, izjemo-ma zadošča tudi meščanska ali pa osemrazredna ljudska šola. Za druge oddelke je podla-ga ljudska šola. Vsa podrobna pojasnila se dobe pri ravnateljstvu.

Izobraževalno društvo v Retečah pri Škofji Loki uprizaro na praznik sv. Petra in Pavla in naslednjo nedeljo, 30. t. m., igro v petih dejanjih »Mlinci pod zemljo ali zadnje ure poganstva v Rimu«, in sicer obkraj ob 4. uri.

Tudi lovi so dražji. Pri zadnji oddaji občinskih lovov so prav tako kakor v vseh drugih slučajih šle cene večinoma zelo kvišku. Lov na Jesenicah, ki je prej prinašal občini 1015 K, je bil sedaj oddan za 3130 K. Na Breznici so oddali lov za 9300 K, medtem ko je prej stal samo 1245 K. Občini Kropa je nesel lov prei 200 K, sedanja najemnina se je povišala na 1150 K. Lov občine Ovsitje je dobil dvojno vrednost; medtem ko je prej stal 250 K, so ga sedaj oddali za 500 K. V Lescah se je najemnina zvišala od 350 na 681 K. Radovljica je oddala svoj lov za 400 K, medtem ko je pri prejšnji dražbi dobila zanj le 150 K.

Češka kočja pod Grintovcem na Jezer-skem vlomljena in oropana. Neznani zlikovci so letos vdrli v češko kočjo, razdrobili okna, izrekli podboje vrat ter odnesli in pokradli zelo mnogo opreme iz kočje, predvsem kuhinjsko posodo, rjuhe, odeje itd. Skoda, ki zadene češko podružnico, je ogromna ter tem občinejša, ker se v sedanjih časih pokradeni predmeti ne dajo nadomestiti.

Za 8. vojno posojilo mečejo letalci po celi državi agitacijske letake.

Koze so se pojavile v Podzemlju in Gradcu na Belokranjskem. Zanečene so s Hrvatskega. Izdale so se takoj stroge zdravstvene odredbe.

Padel je na italijanskem bojišču častne smrti za domovino Franc Dacar, imajitelj velike srebrne svetinje za hrabrost. Bil je vobče spoštovan kot priden gospodar in skrben oče.

Ujeda prešnja. Korošec Jožef, Premancan št. 165, pošta Milje (Mučgla), Istra, uljudno prosim, ko bi mi mogel kateri izmed vračajočih se ujetnikov iz Rusije ali kdo drugi dati kako pojasnilo o mojem nečaku Korošču Jožefu iz Premancana. Zadnjič je pisal iz Bukovine 15. julija 1915 pod naslovom K. J. K. n. k. Inf. R. Nr. 97. 6. Komp., III. Zug, Feldpost 73. Stroški se povrnejo.

RAZNE VESTI.

Oprostitev zaposlencev pri parnih in motornih oralih. C. kr. poljedelsko ministristvo je dovolilo, da vojaške službe oproščeni zaposlenci pri parnih in motornih oralih ostanejo do 31. julija 1918 na svojih mestih. Prošnje za podaljšanje oprostitve čez ta rok je do 20. junija vložiti pri političnih oblastvih.

Društvo »Dobrodelnost« se je ustanovilo tudi v Trstu.

Moke vedno bolj manjka. Izšla je uradna nredha, po kateri je količina krušne moke, ki pade na eno osebo, skrčena na polovico. Zakaj lanski rumunski pridelek je že porabljen, Ogrska svojih obveznosti ni izpolnila, v Ukrajini pa je nakupovanje prevzela Nemčija.

In zajamčila Avstriji gotove množine moke. Toda dobili smo mnogo manj kakor je bilo obljubljeno. Zato je bila naša vlada prisiljena skrbiti krušni delež za polovico in na Dunaju bo to trajalo dva do štiri tedne. Istotako je v Pragi. V Ljubljani dobivamo še stare porcije, ki so pa itak dosti majhne. Na Dunaju je prišlo radi zmanjšane količine kruha do demonstracij.

Prebivalstvo v Dalmaciji se je v vojnih letih skrčilo za 45.000 oseb.

Velik vihar na otoku Pagu je uničil vse poljske pridelke. Ljudstvo je obupano; mnogi se mislijo izseliti v Slavonijo.

15.000 litrov bencina je zgorelo na graškem državnem tovornem kolodvoru. Železničarjem se je posrečilo, da so ogenj omejili.

Prvi dan tobacne karte na Dunaju. Dne 18. t. m. se je na Dunaju prvič oddajal tobak na karte, in sicer v času od 7. do 10. ure dopoldne in od 3. do 5. ure popoldne. Vsak je dobil 12 cigar ali 36 cigaret ali paket tobaka za cigarete ali pa dva zavitka tobaka za pipo.

Amerika kot upnik. Francoski finančni minister je poročal finančnemu odseku, da dolguje ententa s 1. julijem Ameriki 11 milijard frankov.

Preveč napredni. Odredba ruske vlade določa, da se morajo v Moskvi in Veliki Rusiji postaviti ure za dve uri naprej.

Roparji. V Gornjem Jakobskem dolu pri Mariboru so v noči od 18. na 19. junija vlomili neznani roparji — bilo jih je dvanajst, večinoma v vojaški obleki in oboroženi s puškami in revolverji — v hišo posestnika Jožeta Drozg. Gospodinja, ki je bila oborožena z revolverjem, se jim je postavila v bran, a so ji izvili orožje iz rok ter ji grozili, da jo ustrelijo, če jim ne izroči denarja in živil. Roparji so bili dobro poučeni, kje je eno in drugo. Vzeli so okrog 14.000 K denarja, zabelo, meso, moko, jajca in nekaj obleke. Ko so odhajali, so streljali v zrak. Tolpa je izginila v nočni temi neznano kam. Orožniki in vojaštvo jih zasleduje. Sumi se, da so roparji dezertirji.

Cel vagon tobaka je bil ukraden na kolodvoru Bodenhach. Železničarji so vagon pripeli k neki lokomotivi, ga odpeljali na neko samotno progo in tam plen pravično razdelili.

Razsvetljena njiva. V Lipi na Češkem je neki posestnik napeljal na njivo s krompirjem električno razsvetljavo, ker so mu lansko leto tatovi ves krompir pokradli.

Perilo po hotelih je rekvirirala vlada v Nemčiji, in sicer tri četrtine namiznih prtov, polovico posteljnega perila in polovico drugega perila.

Katoliško tiskovno društvo se je ustanovilo na Ogrskem. Upali so nabrati za 2 miliona kron deležev, dobili so jih 8 milijonov.

17 milijonov primanjkljaja za leto 1918/19 ima proračun mesta Dunaja.

Dobro skrivt. V 13. dunajskem okraju so ztaknili te dni nekega mehanika Milana Šorvata z Ogrskega. Od začetka vojske se skrivljal na Dunaju in med tem časom ni nikdar zapustil svojega stanovanja.

Kako se je solnograški kmet ubranil revizicije. K nekemu kmetu pri Solnogradu je prišla revizijska komisija. Kmet jo je peljal v sobo, postavil na mizo križ in dve sveči, postavil predno sveto pismo in rekel: Gospodje, jaz pustim, da preiščete vso mojo hišo, ali poprej morate tukaj priseči, da vi živite samo o tem, kar se vam daje po zakonski določbi. »Salzburger Chronik« pravi, da komisija ni prislegla in tudi ni izvršila revizicije.

V Budimpešti je 51,6 odstotkov židovskega prebivalstva. Na podlagi nakaznic za živila, krušnih kart in črnovojniških izkaznic se je pokazalo, da je v Budimpešti dandanašnji 51,6 odstotkov židovskega prebivalstva, torej nad polovico. Vse polno »za nedoločen čas« vojaške službe oproščenih. Židovska fronta je v Budimpešti.

En vagon surovega masla se je stopilo na kolodvoru v Lipskem. Ker se je vagon vozil dolgo časa v vročini, se je maslo razlezlo po celnem vagonu.

Svila iz jelčnih vejic. Kakor poroča neki tehnični list, se je posrečilo izdelovati svilo iz jelčnih vejic.

Strašna slika revščine na Turškem. V Mosulu je pred kratkim izginilo več otrok, ne da bi kdo vedel kam, dokler ni nekega dne manjša deklica povedala svojim staršem, da je njena mala sestra odšla v hišo nekega Arabca in da se od tam ni vrnila. Tedaj so preskalski vso hišo in našli v vodnjaku ostanke dvajsetero umorjenih otrok. Medo svojih žrtev je razrezal ta Arabec na male koščke, jih pekel in nosil na trg, kjer je to meso pod različnimi imeni prodajal. Obsojen je bil na vislice in bil obesen v navzočnosti vsega mosulskega prebivalstva. Matere so bile tako razbesnele, da so Arabca, preden so ga obesili, napadle, grizle, vlekle za lase in metale nanj kamenje, da je bolj mrtev kakor živ došel pod vislice.

Lečeče brigalno so vpeljali v mestu San Diego v Kaliforniji. Porabljali jih bodo za goreče ladje.

Dopisi.

Radovljica. Dne 15. in 16. junija je bilo naše mesto in okolica slavnostno oblečena. Dekleta so tekmovali, katera bo lepša okrasila slavoloke in cerkev za sprejem svojega nadvse ljubljeneega nadpastirja knezoškofa dr. Jegliča. Presviti je bil res slavnostno sprejet po polnoštevno zbranim uradništvu z blagorodnim g. c. kr. okrajnim glavarjem na čelu, po vseh treh občinskih zastopih v župniji in drugih korporacijah. Krasno padoknico mu je zapel odlični moški zbor pod vodstvom vrlega g. sodnika Zemljiča. Vse tri občine, mesto Radovljica, Predtrg in Lancovo so ga ob tej priliki izvolile za svojega častnega občana; občinski odbor radovljiški mu je obenem poklonil še 500 K za zavode v St. Vidu. Med najpristranejšimi ovacijami se je Presviti poslovil iz našega mesta, ki ga iskreno ljubi, pač najbolj zato, ker nam s križem v roki kaže pot v svobodno Jugoslavijo.

Iz Tržiča. Letno poročilo Vincencijeve družbe se je te dni razdelilo. Iz tega posnemamo, da je družba podpirala 25 revnih družin na teden. Po znižani ceni in deloma tudi zastoj je bilo razdeljenega mesa 8715 kg, in sicer po dobroti »Kranjskega deželnega mesta za dobavo klavne živine«. — Dnevno zavetišče je poselilo do 230 otrok. V šolski kuhinji se je razdelilo 24.305 kosil, in sicer največ brezplačno, le nekaj otrok je plačevalo po 20 vin, za kosilo. Majhen in skromen je tiskani listič, na katerem je popisano delovanje Vincencijeve družbe in, vendar obsega veliko dobrih del, ki so pomagala lajšati v dnevi strašne vojske bedo in gorje revnega prebivalstva in lačnih otrok. Naj bi bila Vincencijeva družba vsem slojem najtoplejše priporočena. — Tridnevne duhovne vaje bo imela tukajšnja dekliška Marijina družba 28., 29. in 30. junija. Vodil jih bo g. misijonar Birk iz Ljubljane.

Kresnice. V občini Kresnice je 491 fantov, mož, deklet, žena glasovalo za jugoslovansko deklaracijo. — Za Krekov spomenik so darovali 161 K. — Umrl je dne 31. maja v Kresniškem vrhu Janez Bratun, p. d. Krmel, v 73. letu starosti. Pred vojsko je bil več let župan občine Kresnice. N. v m. p.

S Tolminskega. Letina kaže izbornu, samo žito je mnogo škodoval dež te zadnje dni. Mnogo ga je pleglo. Draginja je tudi tu velika, ali na draginjo se nekateri še toliko ne ozirajo; zadovoljni so, da le dobijo. Hudo je posebno za begunce; dan na dan hodijo prosit k usmiljenim srcem hrane, ali kaj, ker mamlodko kaj ima. Rešitev iz tega težkega položaja je edino mir. Miru pa mi Tolminci še prav posebno želimo; da bi ga državniki tako težko pričakovali, bi bil že davno sklenjen. Tudi pomanjkanje obleke je veliko. Kupiti ni mogoče nikjer, pa bi tudi morali imeti celo možno denarja. V mestih dobivajo po znižani ceni in na karte obleko, tu ni ne tega, ne onega. Begunci se zelo vračajo domov v razrušene domove, ali kaj, ker nimajo nobenih pripomočkov, da bi svoje domove obnovili. Oblasti se pa ne zganajo. —

Iz Dobruča. Mi bi imeli radi kje v bližini ljudski tabor. Na Rakovnik jih je šlo nekaj od nas, a v Žužemberk bi jih šlo na sto-

tine. Lepo prosimo tiste gospode, ki imajo kaj besede pri tem, da se spomnijo kaj kmalu tudi zavedne Suhe Krajine. Boste videli, kakšno moč ima Jugoslavija v našem ljudstvu. (Op. ur.: Obrnite se na načelstvo S. L. S. Seveda, dokler je zborovalna svoboda ukinjena, o taboru ni govora.)

Iz brdske okolice. Po doigem času, ljubljani mi bralci »Domoljuba«, mi je bila znova toliko mila sreča, da sem dobil malo dopusta. Vse prepočasi se mi je zdelo, da me je vozil vlak iz daljnje gorate Tirolske — no naposled sem vendar srečno dospel v jutro, 17. t. m., v našo prapreško vasico. Zvedel sem takoj dosti novic, pa samo žalostnih. Najbolj nesrečni so pa Hkavčevi v naši vasi. V početku meseca sušca je došel na dopust Hkavčev Tone; ni se pač nadejal, da je prišel na zadnji dopust. Prišel je iz tirolskih hribov. Ko so nato čez par dni orali za spomladansko setev, mu je kar naenkrat postalo izredno slabo in v kratkem času je umrl. Raniki je bil že par let oženjen, zato je njegova nenadna smrt povzročila še večjo žalost in nered. Zapustil je mlado ženo in šestletnega sinčka. Tako je hiša izgubila najboljšo oporo, pa tudi domovina zvestega vojaka, zakaj bil je že od početka vojne vedno na bojišču, nikdar ves čas ne eno uro v bolnišnici ali kje v zaledju. Upajmo, da ga je Vsegamogočni obilno poplačal za njegovo zvesto izpolnjevanje dolžnosti napram domovini. Ravno po treh mesecih pa je Hkavčev zadel znova strašna nesreča. Popoldne 18. t. m. jim je kruti požar uničil hlev, skedenj in svinjake; zgorela sta tudi dva prašiča in zvečine vse poljedelsko orodje. Staremu očetu gre največja hvala, da se je ne meneč za svoje življenje podal v goreči hlev in rešil vsaj ostalo živino. Neumorni delavnosti vseh ljudi gre tudi priznanje, da so otehi Hkavčevim že skoro gorečo hišo — tako bi bili nesrečni ljudje čisto brez strehe in vsega. Nikdo ne ve, na kak način je prišel požar. Upam, da bodo naši dobri ljudje priskočili na pomoč nesrečni družini, ki je izgubila gospodarja, nato jim je pa še ogenj zadal hudo rano. Pomagajte nesrečni družini! A. S.

Draga. Huda slana je v občini Dragi, posebno v vasi Potpreski, pomorila fižol, krompir, koruze itd. Škoda je velikanska. Uboaga občina, ki je zdaj brez vsakega živeža, gleda z grozo v prihodnost. Krompir in fižol sta vendar hrana, ki jo vsaj deloma doma pridelamo. In sedaj je vse uničeno. V jeseni naj nam pa še kaj vlada rekvirira, in potem smo do kraja uničeni.

Sodražica. Včasih se bere, da ima nova stranka dr. Susteršiča pri nas pristaže. Sodil bi morda kdo, da smo vsi taki; pa to ni res, samo par jih je tja ušlo; ljudstvo sodraško se pa vedno zvesto drži in se bo držalo ljubljeneega knezoškofa in zastave one stranke, za katero smo vedno šli in bomo šli: Slovenske Ljudske Stranke. Kdor drugače misli, se močno moti, pa naj bo v naši dolini ali pa v Ameriki.

Dolenjvas pri Ribnici. V nedeljo pred sv. Rešnjim Telesom smo otvorili novoizgrajeno cesto, ki veže Prigorico s Hribom in taro cerkvijo. Kjer je tekla prej ozka skalnata stezica, zlasti v zimi vsled ledu neprehodna, se bahato širi zdaj 2½ do 3 metre široka cesta, ki vzdrži najtežji voz, če bo treba tudi avtomobil. Cesta je bila zelo potrebna, zato smo njeno otvoritev pozdravili z veseljem cela župnija, sosebno pa Prigorica. Otvoritev se je izvršila kaj slovesno. Cesto so preprežali lepo okinčani mlaji in slavoloki z lepimi napismi. Z daljšim govorom, ki je vseboval misli o nadaljnem gospodarskem napredku naše župnije, je izročil cesto javnemu prometu deželni poslanec K. Škulj, ki ima za zgradbo največ zaslug. V imenu vasi se je zahvalil vaški načelnik g. Fr. Trdan, ki je odločno in marljivo vas vodil pri delu. Domači fant K. Hribar je pozdravil novo delo v imenu bodočih gospodarjev. Udeležba je bila velika. — Stroške je prevzela vas Prigorica, ki je s prostovoljnimi doneski takoj zložila potrebno svoto, zelo veliko so pomagali vaščani tudi pri delu. Velike koristi je, da so posamni lastniki parcel ob novi cesti prostovoljno brezplačno prepustili potrebni svet, sosebno gospodarski odbor Dolenje vasi, za kar jim

ne hvaležna cela župnija. S tem kažejo smisel za napredek, kar je gotovo hvalevredno. Po novi cesti se je že pomikala procesija sv. Rešnjega Telesa, ki se je lepo razvila po novem krogu v splošno zadovoljnost. Lepo delo so strokovnjaško izvršili priznani cestni delavci iz Rakitnice. Le naprej!

Iz Gladbecka na Westfalskem nam pišejo: Letos radi vojnih razmer ni mogoče uprizoriti romanja v priljubljeno romarsko svetišče Kevelaer. Namesto tega so gladbeški Slovenci (400 oseb) romali v Zwickel, in sicer dne 20. maja. Množica vernih Slovencev je v procesiji molila in slovensko prepevala. Slavnostni govor je imel č. g. Tensundern. Po petih litanijah in blagoslovu so se Slovenci zvečer zopet vrnili. Sredi mesta Gladbeck je vseh 400 Slovencev in Slovencek zaklicalo trikratni »živio!« na cesarja Karla. Zapeli so tudi veličastno narodno himno »Hej Slovenci!« V družveni dvorani smo se nato zbrali k zborovanju, na katerem se je pozdravilo rojake iz bližnjih krajev. Ljubljanskemu knezoškofu dr. Jegliču smo poslali to-le brzojavko: »Več sto Slovencev iz Gladbecka in okolice, ki smo se tu zbrali na binkoštno nedeljo na čast majnikovi Kraljici, pošiljajo njih prevzišenosti udane pozdrave.« Ljubljanski knezoškof nam je odgovoril: »Hvala za pozdrave! Božji blagoslov vsem Slovincem in božje plačilo č. g. kaplanu Tensundernu. Jeglič, knezoškof.« — Tudi našim rojakom pošiljajo gladbeški Slovenci, posebno društvo sv. Barbare in roženvenška bratovščina iskrene jugoslovanske pozdrave!

Gospodarski del.

Zveza z Nemčijo v gospodarskem oziru.

Zelo zanimiv članek o tem je prinesel »Slovenec« št. 133, ki ga prinašamo tu v celoti. Glavni izvajalci:

Grof Burian se vozi med Dunajem in Berlinom. Berlin zahteva, da se zveza med Avstrijo-Ogrsko ter Nemčijo čimprej tudi formalno sklene. Značilno je, da mora hoditi Burian v Berlin in ne nemški državni kancler na Dunaj, akoravno bo zveza Nemčiji koristila, Avstriji in Ogrski pa škodovala; zveza, ki jo zahteva Nemčija, ne bo škodovala samo Slovanom naše monarhije, ampak tudi Nemcem in Madžarom. Graf Burian pravi, da se zveza poglobi v politični, gospodarski in vojaški smeri. Namestnik nemškega kanclerja pl. Payer komentira to izjavo v besedah: Težišče zveze mora biti kar najbolj tesna gospodarska skupnost, ker so obstoječe meje bolj zgodovinske kakor gospodarske — — polagoma morajo izginiti carinske meje. Tako pl. Payer. Naši Nemci in še mnogo bolj madžarski magnati pa dobro vedo, da meje med Avstrijo niso zgodovinske, ampak da so gospodarske meje. Le radi tega se vlečejo pogajanja tako dolgo; ako bi ne bilo gospodarskih nasprotij, bi bila ustvarjena najbrže že prvo leto vojne tesna zveza.

Nemčija je povsem industrijska, fabriška država. Leta 1910. je izvrševalo 43 odstotkov prebivalstva fabriški poklic, v Avstriji samo 26, na Ogrskem pa še manj kakor 20 odstotkov. Železna, predilna, papirna, sladkorna, usnjarska in barvilna industrija se je v zadnjih treh desetletjih nezasišano razvila. V teh industrijskih panogah so Nemci mnogo več izdelali nego so porabili doma. Naravno je, da so iskali trg izven lastnih mej. Morali so izvažati, ker drugače bi moral počivati velik del tovarn; v tem slučaju bi bilo na tisoče, če celo na milijone delavcev brez dela; morali bi se izseliti. Procvit industrije in izvoz industrijskih pridelkov sta za Nemčijo življenjskega pomena; oni morajo izvažati industrijske izdelke ali pa na stotisoče delavcev. Ako ne bi mogla Nemčija izvažati, bi ostala najmanj ena tretjina prebivalstva brez kruha; od 70 milijonov prebivalcev, katere šteje Nemčija, bi se moralo nič manj kakor 25 milijonov izseliti. Da bi se izognila tej veliki tevarnosti, sili v tesno gospodarsko zvezo z Avstrijo-Ogrsko ter zahteva odstranitev carinskih mej. Da se odškoduje za izgubo zadnjih trgov, išče gospodarske zveze s Polj-

ske, Ukrajino, Rumunijo, Bulgarijo, Turčijo in sploh s celim vzhodom. Nemška gospodarska politika se je tekom vojske odvrnila od zapada ter se obrnila proti vzhodu.

Ključ visoki carini, ki je varovala avstro-ogrosko industrijo pred tujo konkurenco, je Nemčija že pred vojsko uvažala velike množine industrijskega blaga. Da navedem najglavnejše: strojev za 89 milijonov kron, električnih aparatov za 30, premoža za 237, tekstilnega blaga za 126, papirja za 29, usnja ter blaga iz usnja za 81, železnega in drugega kovinskega blaga za 153, instrumentov in ur za 28, kemičnih izdelkov za 39, barv za 17, zdravi! za 12 ter knjig in tiskovin za 51 milijonov kron. Vse to je uvozila Nemčija leta 1913. v Avstrijo-Ogrsko. Ako bi bila meja prosta, bi bil uvoz mnogo večji. Ako ne bi bilo carine, bi marsikatera industrijska panoga v Avstriji in tem bolj na Ogrskem propadla ali pa vsaj prišla ob veljavo. Na primer carina za stroje znaša povprečno eno šestino, carina ostalega blaga iz železa pa še celo eno četrtino vrednosti. Ako ne bi avstrijske in ogrske industrije štutila tako visoka carina, bi propadle posebno sledeče panoge: železna, barvilna, kemična ter deloma tudi predilna industrija. To se pravi, da bi nemška konkurenca uničila tekom nekaj let najvažnejše panoge avstrijske in ogrske industrije. Naš izvoz bi v kratkem pojenjal ter vrhutega bi nemški izdelki preplavili naš domači trg.

Vse to dobro vedo posebno Madžari. Zato je zahteval pretekli teden grof Tisza, ne le da se ohrani prejšnja carina, ampak da se mora v nekaterih točkah znatno zvišati. Tudi dunajske banke in dunajska visoka finančna nista prav nič navdušeni za gospodarsko zvezo z Nemčijo ter za odstranitev carine, ampak ponavljata svoje zahteve, da se mora carina zvišati, ker drugače bi tuja industrija, to je v prvi vrsti nemška, preplavila avstrijski trg ter uničila domačo industrijo.

Za slovensko industrijo bi bila gospodarska zveza z Nemčijo smrtni udarec. Mi sicer ne bi rabili visoke carine, ampak moramo imeti trg, ki kupuje naše industrijske pridelke. Da bi se razvila na Slovenskem industrija, bi moral segati trg daleč čez naše jezikovne meje. Gospodarska zveza z Nemčijo pa nas ne bi le odrezala od zunanjega trga, ampak nas bi tudi na domačih tleh izpodrinila. Še to, kar smo si do sedaj priborili, bi izgubili.

PRAŠIČJEREJA PROPADA. — VLADA MORA DOVOLITI VIŠJO KOLICINO ZA KRMO.

Goriški deželni odbor je sporočil občini, da ne more dobaviti naročenih prašičkov. Pred mesecem dni se je namreč obrnil odbor na županstva s pozivom, naj se oglasijo občinarji, ki hočejo kupiti mlade prašičke za rejo. Kdor se je prijavil, je moral plačati na račun 100 K za vsak rep. Goriški kmet se je zanašal, da mu preskrbi deželni odbor prašičke ter se ni sam nadalje pobrigal. Sedaj pa poroča odbor, da je ostala akcija brezuspešna, da naj vsakdo sam si preskrbi, ter da povrne predplačanih 100 kron.

Goriški deželni odbor je bil mnenja, da mu bo mogoče dobiti večje število prašičkov na Kranjskem in Štajerskem. Vidi se, da ne pozna sedanjih razmer v teh deželah. Na Kranjskem in Štajerskem stane pet do osem tednov star pujsk 250 do 350 K ter od osem do dvanajst tednov še celo do 700 K, t. j. 20- do 30krat več kakor pred vojsko. Če iz teh cen se mora sklepati, da je tudi na Kranjskem in Štajerskem veliko pomanjkanje pujskov. Pujski so postali redkost. Zakaj pa?

Vzroke moramo iskati predvsem v predpisih o krmljenju živine. Predpisi o porabi živil strogo prepovedujejo krmiti živino s krušnim žitom ali pa z moko iz njega, je mal del koruze se sme porabiti za živino. Ker pa je kvota, ki jo prepušča postava za človeško prehranitev, prenizka, porabi kmet en del koruze, ki je rezerviran za živino, zase, oziroma za svoje delavce. Radi tega ne dobi živina dovolj krme ali pa vsaj ne dovolj močne krme. Posledice niso izostale. Pokazalo se je kmalu, da padeža živina, posebno prašičereja. Vse po-

stave, naj si bodo še tako pametne, pravični in dalekogledne, ne morejo izpremeniti na ravnega zakona, ki pravi, da krava pr gobcu molze. Ta zakon se je uresničil posebno letos v prašičjereji. Svinje skotijo navadno od šest do dvanajst pujskov, letos pa so imele ponekod samo po dva do štiri, povprečno ne več kakor štiri do pet. Lahko se reče, da je bil letošnji svinjski zarod na polovico manjši, kakor normalno; vrhutega pa je treba upoštevati še dejstvo, da imamo sedaj mnogo manj svinj za pleme, kakor normalno. Radi tega nimamo

letos nič eno tretjino pujskov

kakor pred vojsko.

Svinje so imele samo po štiri do pet pujskov, ker je bila hrana prepričala in presibka. Svinja se more krmiti pred in po skotenju z moko ali pa s kako drugo erako močno krmo; ako se uporablja samo šibka piča, nima svinja dovolj mleka in skoti radi tega mnogo manj pujskov; namesto povprečno osem samo štiri. Ta naravni zakon se je letos dovolj jasno pokazal. Radi tega moramo zahtevati, da se v bodočem žetvenem letu, ki prične 1. avgustom t. l., prepusti kmetu ne le koruza, ampak tudi en del žita za krmo. Pogledimo si, kaj zahtevajo Madžari. Grof Tisza je pred kratkim na tozadevni seji v Budimpešti zahteval, da se mora prepustiti kmetu po 6 q ovsa za vsakega konja, za konje za dirke pa po 12 q ovsa ter za prašiče po 4 q, in sicer polovico ječmena, polovico pa koruze. Madžari vedno vpijejo, da cni nosijo največ žrtev, da trpi vsled vojske najbolj njih gospodarstvo; ko gre pa za ureditev poljedelskih in posebno prežitvenih razmer, nočejo ničesar slišati o skupnosti, ampak pravijo, naj si uredi Avstrija kakor more. Naša vlada, ki je vsled svoje pogrešene notranje politike popolnoma brez moči napram Madžarom, se jim ne more upirati ter ne more izposlovati, da bi veljala v Avstriji in na Ogrskem ista pravila glede prežitve prebivalstva in glede krmljenja živine. Sicer to nas nadalje nič ne briga. Mi pa moramo na vsak način zahtevati od naše vlade, da nam prepusti od letošnje žetve toliko pridelka, da bode vspevala živina, kolik je še imamo.

Glede prašičjereje moramo zahtevati, da se prepusti kmetu za vsakega prašiča najmanj po

2 meterska stota koruze ali žita ter po 3 meterske stote krompirja.

Ako si sme obdržati madžarski kmet po 4 q ječmena ali koruze za vsakega prašiča ter madžarski magnat po 12 q ovsa za vsakega konja za dirke, je naša zahteva tem bolj opravičena. To pa ne zadostuje, ako hočemo rešiti prašičjerejo gotovega propada. Ne le kmet, ampak tudi obrtnik, delavec ter sploh meščani so redili pred vojsko prašiče. Sedaj ne morejo, ker ni krme. Tudi onim, ki hočejo rediti prašiče in sami ne pridelajo, se morajo dovoliti iste množine žita, koruze in krompirja, kakor kmetu.

Ze do leta 1917. je naša prašičjereja hude opočala, kljub temu, da je imel do tedaj vsa kmet skoro dovolj krme. Sredi leta 1917. je bilo štetje živine in takrat se je na Kranjskem, v slovenskem delu Štajerske in Koroske v primeri z letom 1910. sledeče ugotovilo:

Pujskov do treh mesecev l. 1910. 90.000
leta 1917. 168.000;
prašičev, starih več kakor tri meseca
leta 1910. 437.000, leta 1917. 230.000;
skupaj leta 1910. 527.000, leta 1917. pa 398.000.

Kakor vidimo iz te razpredelnice, je bilo leta 1910. na Slovenskem 90.000 pujskov, leta 1917. pa 168.000. Treba je upoštevati, da se je leta 1910. vršilo štetje meseca decembra, torej v času, ko je jako malo mladih prašičev, ampak skoro samo starejši kakor tri mesece; leta 1917. pa se je vršilo štetje koncem maja, to je v času, ko je razmeramo jako mnogo pujskov, zato se jih je seštelo lanske leto 168.000. Število več kakor tri mesece starih prašičev pa je padlo skoro na polovico, od 437.000 na 230.000. Tako je bilo lani. Od takrat do danes so se razmere močno po-

slabšale. Lansko leto se je dobilo skoro povsod svinjsko meso ter deloma tudi svinjska mast, danes stane 1 kg svinjske masti, ako se sploh dobi, 60 do 80 K. Ako smo imeli leta 1917, na Kranjskem, slovenskem Štajerskem in Koroškem 398.000 prašičev, jih ne bo sedaj več kakor 150.000, torej niti polovico; upoštevati moramo namreč okolnost, da so svinje radi slabe krme mnogo manj pujskov skotile, kakor druga leta.

Da ne bo svinjereja popolnoma propadla, mora vlada pustiti kmetu mnogo več krme kakor dosedaj, najmanj po 2 q žita ali koruze ter po 3 q krompirja za vsakega prašiča; vrhutega mora pripraviti krmo onim, ki želijo pilati prašiče.

Po vojski si bo treba ogledati naokoli, da dobimo plemensko živino od zunaj. Naš naravni zalagatelj je Hrvatska; tam je dovolj živine tudi sedaj; za Budimpešto, Dunaj ter erar mora dati Hrvatska tisoč in tisoč prašičev na mesec; ko bomo združeni z njo, je naravno, da nas bo zalagala. Na ta način bomo zamašili velike vrzeli, ki nam jih je prizadajala vojska. Zalostno pa bo, ako ostanemo še nadalje ločeni od Hrvatke-Slavonije. V tem slučaju se ne bo mogla pomoči živinoreja skozi mnogo rodov.

GOSPODARSKA OBVESTILA.

Priglasitev zalog lesa. Na podlagi razglasa c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem z dne 8. marca 1918, št. 6979, dež. zak. št. 10, je prijavilo le pičlo število gozdnih posestnikov in lastnikov ter hranilcev lesa, ki bi morali gospodarskemu mestu za les na Dunaju (Holzwirtschaftsstelle, Wien, I., Reichsratsstrasse 11) do 8. aprila 1918 priglasiti svoje zaloge lesa, v kolikor so obsegale najmanj 300 prostornih metrov drv za kurjavo ali najmanj 300 polnih kubičnih metrov za podelavo okroglega, obtesanega in klanega lesa, razžaganega blaga po stanju z dne 31. marca 1918. V pojasnilo določil omenjenega razglasa je pripomniti, da je vsak gozdni posestnik oziroma vsak lastnik ali hranilec lesa dolžan priglasiti les, če znaša skupna množina lesa ali drv vsaj 300 polnih kubičnih metrov oziroma 300 prostornih metrov, naj si bodo skladišča v eni ali več občinah, in tudi v slučaju, če je mogoče les dobaviti ali ne. Po točki 3. omenjene naredbe ni priglasiti tistih zalog lesa, s katerimi posestnik ne more razpolagati, ki so zasežene po vojaštvu in so torej že prešle v last vojaštva. Nadalje se opozarja na določila točke 8. omenjenega razglasa, da bo vsakdo, ki bi predpisano prijavo opustil ali v nji upostavljal neresnične podatke, zapadel po § 18. sedaj veljavne ministrske naredbe z dne 11. aprila 1918 denarni kazni do 20.000 K ali zapora do šestih mesecev. Slednjič se še opozarja, da se morajo zaloge lesa po stanju z dne 30. junija 1918 priglasiti najkasneje do 8. julija 1918 gospodarskemu mestu za les na Dunaju (Holzwirtschaftsstelle, Wien, I., Reichsratsstrasse 11. — Za priglasitev potrebne tiskovine je treba zahtevati pri pristojnih okr. političnih oblastih oziroma pri mestnem magistratu ljubljanskem.

Sprejem goveje živine na pašnik c. kr. kmetijske družbe kranjske na Ivju v radeškem sodnem okraju na Dolenjskem. Kmetijska družba je kupila moderno urejen pašnik na Ivju, ki leži 500 do 600 m visoko nad morjem v dobri legi, z dobro vodo, z ugodnim podnebjem, ter je zato tudi prikladen za živino, ki prihaja naravnost iz hlevov. Paša je obila, enaka kakor na kakem bujno rastočem travniku, zato more živina jesti, kolikor hoče. Izključna reja na paši noč in dan je izrednega pomena za zdravje in razvoj živine. Ob deževnem in mrzlem vremenu ima živina prost vhod v hleve, kjer se ji poklada, če je potrebno, dobro seno. Najboljši uspehi se dosežejo pri živini, ki še raste in ki je torej pol do pol drugega leta stara. Družba sprejme na pašnik še kakih 50 glav zdrave goveje živine v popolno oskrbo do konca letošnje pašne dobe, t. j. nekako do konca meseca oktobra. Pristojbina za pašo znaša 1 K za vsak kilogram žive teže, ki jo živina na paši pridobi, oziroma najmanj 50 vinarjev na dan, če se živina iz kateregakoli vzroka dovolj ne zre, če je n.

pr. že prestara, se sploh noče rediti ali pasti itd. Živina se na pašniku redno tehta in če kako živinče dovolj ne uspeva, se to sporoči lastniku, da jo eventuelno s pašnika vzame. Oni kranjski živinorejci, ki hočejo dati svojo govejo živino na ta pašnik, naj jo kar preprosto pripeljejo na Ivje, kjer naj jo izroče upravniku Mihi Cerčku, ki da vse druga pojasnila. Dohod na pašnik Ivje je iz Radeč čez Njivice in Močilno, ali čez Brunek in Rudnovas, ali iz Št. Janža čez Leskovec.

8. vojno posojilo. Ljudska posojilnica je podpisala 8. avstrijskega vojnega posojila za svoj račun, kakor pri dosedanjih vojnih posojilih, 500.000 K. — Dosedaj so pri Ljudski posojilnici podpisali med drugimi sledeči: K. Anton v Kranju 12.000 K; Pristov Josip, Ljubljana, 3000 K; Oražem Josip, župan v Mostah pri Ljubljani, 1000 K; županstvo občine Moste pri Ljubljani, 3000 K; G. A. v Idriji 1000 K; S. F. M. v Ljubljani 10.000 K; S. M. v Skofji Loki 3000 K; Mak Ivan, c. kr. orož. stražmojster, Mirna na Dolenjskem, 1000 K.

Prodaja sena v košnji je po novi odredbi dovoljena, toda posestnik travnika mora nanzaniti oddano košnjo c. kr. okrajnemu glavarstvu in mora navesti ime kupca (najemnika) in množino pridelanega sena. Kupec (najemnik travnika) mora dobiti za prevoz sena potom dotičnega županstva prevozno dovoljenje, ki ga izda poslovalnica za suho krmo pri c. kr. uradu za ljudsko prehrano, podružnica za Kranjsko v Ljubljani. Opozarjamo na to naša županstva, posestnike travnikov, ki so oddali svoje travnike v najem ali so prodali samo košnjo in kupce takih košenj oziroma najemnike travnikov. Brez prevoznega dovoljenja se ne sme kupljeno seno prepeljati, ker bi se sicer lahko zaseglo in odvzelo.

Zasega pridelkov. Vlada je izdala naredbo o zasegi in upravljanju nove žetve. Splošno ostanejo v veljavi lanska določila. Razlika bo le ta, da bo letos upravljanje pridelkov še bolj strogo kot dosedaj. To določilo gotovo ne bo nikogar na deželi razveselilo. Ta določila so se skovala na predlog berlinske vlade. Med vladami Avstrije, Ogrske in Nemčije se je dosegel sporazum v toliko, da se bo v vseh teh državah z državnim upravljanjem in razdeljevanjem žita in drugih pridelkov enako postopalo. Najvažnejše bo ureditev mlitve žita v kmetijskih mlinih. Tukaj nameravajo uvesti tako strogo nadzorstvo, da bo mlinarjem nemogoče kaj žita zmleti ali izmenjati brez mlinske karte. Naredba določa tudi podrobnosti glede mlaitve in takojšnje oddaje žita. Posebna komisija bo takoj ob mlaitvi in neposredno potem pri posestnikih pregledala zaloge žita in ukrenila vse potrebno, koliko žita se bo moralo oddati in koliko bo ostalo posestnikom.

Samoobsebi se razume da doma ostali

napno vse sile

da obvarujejo branitelje naše domovine pred peto zimsko vojno.

Sredstva za skrajšanje strašnega boja

nudi čim najštevilnejše in najizdatnejše podpisovanje

8. vojnega posojila

Slovinci, Hrvati in Srbi!

Približuje se 5. julij, naš narodni praznik. Odbor slovenskih, hrvatskih in srbskih žen za sirote, akcijski odbor Sred. Zem. Odbora v Zagrebu pošilja zajedno z Družbo sv. Cirila in Metoda ter akademsko omladino narodu ta poziv, da se letos proslavi narodni praznik v vseh naših pokrajinah z nabiranjem v korist gladne dece.

Slovinci, Hrvati in Srbi!

Nebrojna velika bremena tlačijo danes naš narod. Izgublja se narodna kri in imetek. V grenki sedanosti gledamo na lastne oči, da preti glad uničiti deco, temelj naše bodočnosti.

Zahtev dobe, v kateri živimo, zahtev bodočnosti naše je, da učinimo vse za očuvanje našega plemena, za spas svoje krvi. Ali naj bo tujec proti nam pravičen, če to sami nismo? Ali se nas naj on usmili, če nimamo sami tega čuta napram sebi?

Ali naj gledamo prekrižanih rok, kako nam umirajo cele pokrajine, kako na usehlih grudih matere izdahne nedolžno dete?

Odgovornost za vsako naše dete, ki umre od glada ali njegovih posledic, naj pade na dušo onim, ki so zakrivila ta pomor, pa tudi onega, ki bi si lahko odtrgal od svojih ust, pa tega noče storiti.

Na dan 5. julija dokažimo, da je v našem srcu dovolj mesta za vso našo široko domovino in za vse njeno trpljenje! Ujedinjimo se ta dan v ljubavi in požrtvovalnosti!

Slovinci, Hrvati in Srbi! Vaša je narodna dolžnost, da položite na narodni praznik svoj dar za spas naše dece. Deca vas prosijo za to. Ne okrenite glav, ko upirajo sirote v vas svoje oči, polne solz in prošnje!

Narodni praznik 5. julija naj pokaže, koliko držimo sami do svoje bodočnosti!

Vsak Slovenec, Hrvat in Srb, vsaka naša žena mora ta dan položiti svoj dar za boljšo bodočnost našega plemena in naše domovine.

Za Družbo sv. Cirila in Metoda:

Vekoslav Spincič. — Viktor Car-Emin.

Za Odbor slovenskih, hrvatskih in srbskih žen: Zlata Kovačevićeva. — Jelena Čukova. — Pipa Arko-Tavčarjeva.

Za akademično omladino:

Stjepan Vukovac. — Mirko Došen.

Op. uredništva: Prispevki naj se pošiljajo naravnost na Odbor slovenskih, hrvatskih in srbskih žen v Zagrebu.

Našim ženam in dekletom!

Narodne vezenine na Kranjskem. Pod tem naslovom je izdal zbirko vzorcev narodnih vezenin profesor Albert Sič; založila I. g. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani. Od te zbirke je pravkar izšel prvi del, ki obsega na 17 listih (štirje zvezki) vezenine z Gorenjskega. Odkrito moramo priznati, da nas je ta vezenimiva zbirka nad vse razveselila, zlasti, ko je pri nas prva te vrste. V prekrasni kromolitografski reprodukciji so zbrani na teh 17 listih vzorci, izvedeni v križnem kotu, ki se nahajajo na raznih namiznih in oltarnih prtih, prtih, brisalnah, prevlakah za blazine, rjuhah i. dr. Vse te vezenine so izvršile pridne roke naših vrlih žena in deklet v minuli dobi. Nekateri vzorci segajo celo v 16. stoletje. Vso zbirko je razdelil pisatelj v štiri dele. Drugi del bode obsegal belokranjske vezenine, tretji del bele vezenine, četrti pa pisane vezenine z vse Kranjske. Vsa zbirka bo imela 22 zvezkov, ki se naročajo lahko v vseh naših knjižarnah. Cena zvezku 2 K in je za sedanje razmere neprijetno nizka. — Ker se dajo narodni ornamenti prav hvaležno uporabljati pri ženskih oblekah, perilu, preprogah, torbacah in drugod, bodo naše žene in dekleta pri vezenju lahko posnemale domače vzorce in s tem zopet oživile našo narodno vezno umetnost, ki

je bila do sedaj žal že pozabljena. Da se ta prekrasna domača vezna umetnost zopet poživijo, so poklicane v prvi vrsti naše šole. Prepričani smo, da bodo naše vrle gospodične učiteljice prav pridno uporabljale to zbirko pri pouku v ročnih delih, gospodje učitelji pa 3. in 4. del te zbirke pri pouku o risanju. Sploh pa je želeli, da se ta zbirka razširi po vsej naši slovenski domovini, in nobene narodno zavedne slovenske hiše ne sme biti, ki ne bi imela te velezanimive zbirke; zato jo našemu slovenskemu ženstvu kar najtopleje priporočamo.

Stoletnice in druge obletnice.

Nabral V. S.

(Dalje.)

Friderik Baraga.

Pred 50 leti (1868) je umrl v Marketu (Marquette) v Ameriki kot škof naš rojak Friderik Baraga. Rojen v dobrniški županiji na Dolenskem 29. junija 1797, je bil vzrejen v Trebnjem, se učil v Ljubljani, na Dunaju in postal mašnik l. 1823. Na Dunaju se je seznanil s sv. Klemenom Marija Hofbauerjem. Kot kaplan je služil v Šmartnem pri Kranju, od l. 1828. v Metliki, odkoder se je l. 1830. preselil kot misijonar v Ameriko. Koliko je ondi delal za uboge Indijance, koliko je pretrpel, stradal in prezebal, ve samo Bog, nekoliko se pa vidi iz njegovih pisem, ki jih je večinoma pisal svoji sestri Amaliji, ki jih je tudi vestno uporabil profesor dr. Léon Vončina v Baragovem življenjepisu, ki ga je izdala Mohorjeva družba l. 1869. in ki spada med najlepše življenjepise slovenskih mož. V Ameriki je bil misijonar na raznih krajih, naposled škof v Šmarnji, odkoder se je preselil v Market. Na Baltimorskem cerkvenem zboru je obolel in umrl 19. januarja 1868. Bil je tudi slovenski pisatelj. Izdal je sedem slovenskih knjig. Kdo ne pozna molitvenika: Dušna paša, »Zlata Jabelka« in »Nebeške rože«? Spisal je tudi indijansko slovnico in indijanski slovar l. 1854.

Kvišku srca!

Mukopolne ure živimo... Vojske ni konča. Trpljenje od dne do dne večje. Pomanjkanje raste. Pred nami skrbi polna bodočnost. Ni čudno, da izginja veselost, da ni več pravega smeha. Obrazi so čmerni, delo nas več ne veseli, pogovori redkejši in otožno resni. Kvečjemu da vseppek godrnjamo čez vojsko in vojake, čez tuje in domačine, čez berače in bogatine, čez Cerkev in državo. Ne vesele ne žalostne novice nas preveč ne vznemirjajo, čeprav nas vse jezi in draži, skratka vsi čutimo, da nismo več tisti, kot smo bili pred vojsko. Neka dušna bolezen se nas polašča, pa naj jo imenujemo obupnost, potrto, pobitost, malodušnost, malosrčnost ali kakorkoli. Vprašanje pa je, ali se ji smemo udati, ali ni naša dolžnost, da se še pravečasno upremo?

Gotovo je, da je nekaj te naše potrto čisto naraven pojav. Kajti kdo pa je med nami, ki bi mogel ohraniti ono hladnokrvnost, ki jo kaže v veselih dneh, če nenadoma zve, da mu je ta ali oni dragi padel na bojišču? Kdo pa je med nami, ki bi mogel ostati popolnoma miren, če nenadoma dobi poziv, da mora k vojakom, da naj da konja, pa vola, pa žito, pa sto drugih stvari, za katere se je trudil skozi leto od zore do mraka?

Ne vera, ne pamet nam ne brani, da ne bi postali ob takih dogodkih potrti vsaj za hip. Dal Ravno nasprotno. Nauk Kristusov naravnost trija, da mora slednji, ki hoče biti njegov učenec, več ali manj tudi v duši občutiti pezo življenja.

Toda nekaj drugega pa je, če je kdo trajno naginjen, da išče in vidi pri vsaki tudi najboljši stvari le senčne strani. Nekaj drugega je, če kdo v svoji čemernosti vse presoja in obgodnja. Nekaj drugega je, če kdo gleda v svoji bodočnosti le žalostne, temne, mukopolne dogodke.

Da tako dušno razpoloženje ni pravo, nam pove pamet in vera.

Pove nam to, pravim, že pamet sama. Kajti ali bo kaj boljše, če se vdajš obupu? Ali boš s svojo čemernostjo mrtve priklical iz groba, ali boš s svojo nezadovoljnostjo lažje polje obdelal, ali boš s svojim godrnjanjem vojsko zabranil? Ali ne boš marveč s svojo preveliko otožnostjo izgubil vedno bolj še tisto malo veselega zaupanja, ki ti je tako nujno potrebno za izpolnjevanje stanovskih dolžnosti? Če pa ostaneš sredi trpljenja vedrega lica, ali ti ne bo od dne do dne lažje trpljenje? Pa ne le sebi boš koristil, ampak tudi drugim. Ob tvojem zgledu se bo čutil močnejšega tudi tvoj bližnji. In še več! Celo pozni potomci se bodo navduševali ob tvojem zgledu, kot se navdušujemo mi, kadar slišimo pripovedovati o naših prednikih, kako so kljubovali Turkom skozi stoletja v najhujših nevarnostih, kot se navdušujemo ob zgledih prvih kristjanov, ko beremo, kako so veseli prenašali najhujše muke.

Se bolj kot pamet pa nas sili sveta vera, da ohranimo veselo upanje tudi v najhujših bridkosti. Saj nas uči sveto pismo, ki je božja beseda, da je nad nami nebeški Oče, ki ne pozabi niti črvička v blatu, ki ima sešete vse naše lase, ki skrbi za lilije na polju in ptice pod nebom. Saj nam pravi, da je nad nami Plačnik, ki ne ostane niti kozarca vode, ki jo damo bližnjemu iz ljubezni do Njega in kaj šele da bi pozabil poplačati naše trpljenje! Le preglejmo nekatere take izreke svetega pisma.

»Veliko nadlog zadeva pravične,« pravi psalmist, »in iz vseh teh jih reši Gospod. Gospod varuje vse njih kosti; kar ena izmed njih se ne bo strla.« In zopet ponavlja: »Kakor se oče otrok usmili,« Gospod usmili njih, ki se ga boje; ker on »kakšne stvari da smo.« Enako zaupanje nam vzbuja prerok Izaija, ko piše: »Ti, o Gospod, si naš oče; kakaj Abraham nas ne pozna in Izrael ne ve za nas.« Pa ne le očetova, večja kot materina ljubezen do otrok je ljubezen božja do nas. Saj beremo zopet pri Izaiju: »Ali more žena pozabiti svoje dete, da bi se ne usmilila sinu svojega telesa? In ko bi ga ona pozabila, vendar jaz ne bom pozabil tebe. Glej na svoje roke sem te zapisal; tvoji zidovi so vedno pred mojim očmi.« Pa še lepše nam Bog zagotavlja svojo pomoč, ko govori po Mozesu rekoč: »Kakor ljubi orol svoje gnezdo in varuje svoje mladiče, tako ljubi Bog svoje izvoljence. Na orlovih perutih jih nosi in za svojo lastnino jih sprejme.« Ni čuda, če kliče prerok Habakuk: »Jaz pa se bom veselil v Gospodu, in se radoval v Bogu, svojem Odrešeniku. Bog Gospod je moja moč, in mi bo dal noge kakor jelenom, da bom varno stopal po poti življenja in da bom prišel, psalme in slavospeve pevaje, na goro zveličanja.«

Je torej malodušnost, ki je človeku naravna in se ne da zatreti in zato ni ne sramotna, ne grešna. Je pa tudi malodušnost, ki je zelo pogubna za nas in neljuba Bogu. To zadnje pa moramo odločno preganjati in da jo preženemo, je treba več odločne, krepke volje, predvsem pa otroškega zaupanja v Boga. Preveč smo se zanašali pred vojsko na svoj razum, na svoje premoženje, na svoje sorodnike, na znanost, na orožje, na omiko sedanjih dni, premalo pa na Boga. Zato uprimo znova svoj pogled proti nebu in tudi mi 'bomo govorili kot je govoril sv. Pavel: »Od vseh strani trpimo nadloge, pa nam ni bridko; ob tla nas mečejo, pa ne poginemo, stiskani smo, pa ne omagamo...«

Besarabija.

Besarabija, ki se je po polomu Rusije proglasila za samostojno državo, se bo pridružila Rumuniji, kateri je že enkrat pripadala. Od začetka vojske do sedaj dežela, katere prebivalstvo je po večini rumunsko, ni imela nikdar miru. Nastanitev čet in prehodi velikih armad s svojimi nadležnostmi so bili na dnevnem redu. Z boji na meji so prišle nove težave, ko je bilo treba skrbeti za številne ranjence, k čemer so prišle še trde rekvizicije ruskih oblasti.

Besarabija je bila najbogatejša ruska dežela. Leži med rekama Dnjester in Prut. Najrazličnejši narodi so tokom stoletij stanovali na njeni zemlji. Danes je polovica prebivalcev Rumunov, drugo polovico tvorijo Ukrajinci, Bulgari, Rusi, Nemci in Judje. Do kake višje kulture se Besarabija dosedaj še ni povzpela. Dežela ima veliko pokrajinskih znamenitosti, zlasti so zanimiva njená mesta.

Besarabija je bila prvotno domovina Skitov, divjega naroda v davni preteklosti. Pozneje so trgovski Feničani tu ustanovili svoje naselbine. V 4. stoletju pred Kristusom so deželo posedli bojeviti Dačani, ki si jih je po krvavih vojskah podvrzel rimski cesar Trajan l. 106. Ostanke Trajanovega nasipa ob Prutu spominjajo še danes na tisti čas. Dačani in Rimljani so se pomešali med seboj in tako je nastal današnji narod Rumunov. Za časa viharnega preseljevanja narodov so marširali skozi to deželo eden za drugim: zahodni Grki, Huni, Bulgari in drugi narodi, dokler niso tam za kratko dobo Slovani ustanovili svoje lastne države. Pozneje je Besarabija veliko trpela od Mongolov, ki so pogosto plenili po deželi. V 16. stoletju je prišla Besarabija z Rumunijo vred pod turško oblast, leta 1812. pa pod Rusijo.

Prebivalstvo se ukvarja predvsem s poljedelstvom in živinorejo. Glavni pridelki so koruza in vino, potem pšenica, ječmen, proso, konoplja, lan, različna zelenjava in tobak.

Poleg tega se pridobiva tudi sol, solitar, marmor in apnenec. Izredno bogata je dežela na perotnini in ribah. Industrije pa ni. Glavno mesto Kišinjev s svojimi 180.000 prebivalci ne izgleda dosti drugače kot kaka velika vas. Mesto Izmail prav na jugu dežele je bilo svoje dni močna turška trdnjava. Ruski general Suvarov jo je razrušil in od tega časa je mesto najbolj živahno tržišče v deželi. Prav ob bukovinski meji leži mesto Banderi, središče za izvoz žita, vina in stavbenega lesa. Izredno sočni pašniki Besarabije zelo pospešujejo živinorejo. Razen velikega števila goveje živine in konj je v deželi tudi ena četrtnina milijarde ovac. Veliko je tudi kokoši, gosi in koz.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 4 1/4% brez kakega odbitka.

Kradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

dravstvo.

Zatečene noge. Ako so noge zatekle od dolge hoje, jih nateri rahlo z žganjem ali z maslom. Kdor veliko stoji in mu noge otečejo, potrebuje predvsem počitka. Vsak dan jih je treba mazati z bluščevim mazilom, da se okrepijo. Ako so zatečene noge po hudi boleznih, jih zavij v flanelo, ki je prekakana z brinjem. Ako grozi prisad, je treba hitro žajblja prevreti na olju; to zdravilo precedi, raztopi v olju zrno kafe, namoči cunj in ovij noge. Ponovi, dokler ni minila nevarnost, a pokliči tudi zdravnik. Z zatečenimi nogami ne hodi ne po kamnu, ne po betonskih tleh, ne po mokrem. Ako je tlak v kuhinji kamnit ali iz opeke, betona, podloži si vselej desko ali slamo.

Opeklino ne smeš nikdar močiti z mrzlo vodo, ker s tem povečaš bolečine; pač pa je dobro, če denes opečeni ud v mlačno ali celo v toplo vodo, pozneje pa v mrzlo, kjer ga držiš lahko toliko časa, dokler voda ne izveleče vse bolečine. Ud, ki ga ni mogoče držati v vodi, je treba polivati ali pa oviti z mlačnim ovitkom. Tudi ržena moka in kuhan zmečkan krompir izveleče bolečine. Moka ali krompir se potrosi na opeklino, na vrh se dene bate ali platna. To se večkrat ponovi. Prav dobra pomoč za opeklino so tudi obkladki mlačnega mleka.

Roke se pote. Dobra pomoč je izkuha hrastovega listja; v tej namakaj večkrat roke in npr. rahi jih, ko si se obrisal, z mešanico ovsene moke in boraksa; še boljša je mešanica moke in rjavega sladkorja. Za hudo potenje rok se priporoča, da jih večkrat umivaš z mrzlo borakovo raztopino.

Noge se pote. Komur se noge močno pote, je znamenje, da ni več prav zdrav, posebno velja to za smrdeči pot. Noge je treba v tem slučaju umivati vsak dan v hrastovi izkuhi ali v okisani mlačni vodi ali v boraksovi raztopini. Nogavice morajo biti bele; treba jih je preobuti vsak dan, tudi po večkrat na dan. Obutev mora biti lahka; poleti je najbolje nositi samo sandale. Hoja po rosnih travah okrepi noge in telo. Pretesna obutev je potnim nogam posebno mučna. Ko noge okoplješ, jih nateri s tekočino rdečih jagod. Jagode namoči v vinski cvet ali v kako drugo žganje in postavi na sonce. Po preteku 14 dni odlij žganje, jagode pa devaj v vodo za umivanje. Jagode pa tudi same zapro pot, če jih nasuješ v obuvajo in hodiš tako nekaj dni okrog. — Za hud pot si natrosi v nogavice malo pšeničnih otrobi. Nekaterim pomaga, če namažejo podplate z navadnim milom. Najbolje pa je, da ima celo telo snago, red in potrebno hrano, potem izgine pot sam po sebi.

Zdravi zobje, lepi zobje, to je kaj vredno. V nekaterih družinah otroci že kar podedujejo nagnjenje, da se jim zobovje takoj pokvari. V neki šoli je zdravnik preiskal otroke, pa je našel med 100 otroki samo štiri, da so imeli dobre in zdrave zobe. — Včasih se čuje, da voda vpliva na kakovost zob. Že mogoče, da si jih pokvarijo s tem, ker na razgrete zobe pogostokrat — zlasti poleti — pijejo čvrsto in mrzlo studenčnico. Skrbna nega doma in v šoli bi

zabranila, da bi otrokom takoj ne jeli gniti zobje. Vsaj to bi se jim moralo večkrat zabicati in dopovedovati, da ne bi trli z zobmi ne lešnikov, ne orehov in ne drugih trdih stvari, in da ne bi si jih snažili ne z iglami, ne šivankami, ne z noževo klino, sploh ne vtikali med zobe nobenega železa. S tem se namreč ranj belina mladega zoba, ki začne potem trhleneti. Vse to se lahko dopove in ne stane prav nič. Ako se pojavi na zobu gniloba, bi bilo pa treba iti k zobozdravniku. Bolje takoj nekaj žrtvovati, da se zabrani bolezen na zobovju, kakor pa pustiti, da vse strhljeni in se pokvari. Zraven je treba pa še trpeti večkrat hude bolečine. Marsikdo je že v poznejših letih obžaloval, da je v mladosti zanemarljivo zobovja, ali pa se je jezil, če ga starši ali učitelji niso opozarjali na skrb, ki jo je treba imeti za zobe. Kdor si more že v mladosti preskrbeti ščetico za zobe, ne ravna napačno.

V sobi, kjer leži bolnik na kužni bolezni, obesi na široko v jesih namočeno rjuho. Ko se je posušila, jo izplakni v vodi in namoči zopet v jesih. Pod posteljo bolnikovo postavi škat s čisto mrzlo vodo; premeni jo poleti dvakrat na dan, pozimi enkrat. Voda vleče tudi vročino iz bolnika in brani, da ne preleži. Tudi narezana čebula vleče strup iz zraka nase; premeniti se mora vsakih 6 ur. Staro čebulo vrzi v ogenj. Voda, ki stoji nekaj časa v bolniški sobi, ni več za nobeno rabo. Kruh in druga jedila ne smejo biti v taki sobi, ker vleče vsaka stvar več ali manj nase zrak, ki je napolnjen z bolnikovim vzduhom. Pozimi in poleti mora biti bolniška soba odprta; čist zrak je glavni pogoj za zdravje.

Črv v prstu. Ako si se zbedel, vtakni prst za hip v krop, da se obvaruješ gnojenja. To pomaga tudi še, ko že kljuje za nohtom. Kadar se je pa prst razbolel, boš vstavil bolečine, če skuhaš česnja na mleku in držiš roko v gorkem mleku, ali pa oviješ z ovitkom, namočenim v mleku.

Listek

Izgubljeni sin.

Povest. Spisal Erik Friesen. Prevel ***.

(Konec.)

»Lačen sem bil njenega obličja,« pripoveduje Abdallah dalje. »Po vseh štirih sem se plazil skozi gosto kaktusovo ograjo, ki v Damasku z dveh strani obdaja mojo hišo. Že od daleč sem slišal krepke glasove, ki so prihajali skozi okna biblioteke... Nakrat čujem, kako zakriči moj otrok: »Morilec mojega očeta!« Precej nato pridrvi na teraso belo oblečena postava, za njo prihiteli moški. Začneta se boriti — zablisi se bodalo. Bil sem kakor okamenel. Nisem mogel ne govoriti, ne zavpiti. Pa čuj! Krik — pretrese mozeg in kosti... in moj otrok telebne čez ograjo doli na tlakovano dvorišče. Lopov jo je treščil doli.«

»Ne, nel Motite sel« zavpije prestrašeno Magdalena.

»Motim se? Kdo bo to verjell.« se grenko nasmeje stari mož. »Pa čuite, naj povem do konca, gospa! Ravno sem hotel planiti iz svo-

jega skrivališča, kar vidim, kako je tekel po stopnicah doli prokleti morilec — tja k mojemu mrtvemu otroku — na videz ves prestrašen. Prihitela je služkinja — toda v trenutku začutim, kako mi je nekdo vrgl vrečo čez glavo, kako mi veže roke. Krvavi psi so izsledili moj beg in so me prav pametno iskali najprej v hiši mojega otroka. Zopet so me zaprli — za šest let in so mi v teku teh let izželi zadnji vinar mojega premoženja. Potem so me izpustili. V Damasku sem zvedel, da je Rolf Durban po smrti svoje žene zapustil mesto — ne da bi se bil dotaknil premoženja, ki sem ga jima bil določil. Nisem si upal zopet iznova začeti v Damasku svojega zanemarjenega podjetja. Nisem se torej dal izpoznati, zaslužil sem si toliko z delom svojih rok, da sem mogel nastopiti svojo pot v Ameriko. Sedaj tavam že štiri tedne po New Yorku okoli in iščem svojega zeta. Zastonj. Danes jutraj pa mi je prišel v roke časopis, v katerem sem ga našel pod imenom velikega umetnika in dobrotnika siromakov. Hitel sem v koncertno dvorano — in res, bil je pravi: morilec mojega otroka!«

»Motite sel« zavpije vdrugič Magdalena, do skrajnosti razburjena. »Rolf Durban ni pahnil vaše hčere čez ograjo — prisezjem vam! Imela je blazen napad, pa je zavihetela bodalo proti svojemu možu. On ji je hotel samo iztrgati bodalo. Borila se je z njim. In zgodila se je nesreča!«

»Kako —?« Abdallahov rumeni obraz že bolj potemni. »Moram govoriti z Rolf Durbanom, gospa — moram na vsak način, še danes, takoj!«

Magdalena zmaje z glavo. »Ne preje, dokler ga ne pripravim. Počakajte tu, dokler vas ne pokličem.« Magdalena se na lahko prikloni in zapusti sobo. Tiho, po prstih stopa za njo Sirec.

Previdno odpre Magdalena vrata v moževo delavnico. Visoko sklonjen stoji Rolf sredi sobe. Desnico dviga, kakor bi spremljal ž njo svoj govornik na občinstvo.

— vendar, prijatelji moji — verujte mi: hudo sem grešil, ker sem pasel v svoji duši grenke misli zoper ono žensko, ker sem ji v nekem zločinskem trenutku želel celo smrti. Pa Bog me je kaznoval za to. Moja grešna želja se je izpolnila: uboga stvarca se je borila z menoj pa je padla s terase ter je obležala mrtva. Od takrat naprej me smatram za morilca; moja duša se joka in lič več mi ne more utolažiti nemirne vesti, tudi ne, da sem, kjer sem le mogel, sipal dobrote med človeštvo. Kar mi je Bog poslal angela — angela v človeški podobi: Magdalena, mojo ljubo ženo. Samo ona je mogla nekoliko ublažiti muke moje vesti. Ona me je pripravila do spoznanja, da dosežem mir, če priznam svojo krivdo. Hočem —

Nakrat obmolne krepki, polni glas. Kakor kip stoji tu nepremično, z dvignjeno roko. Srepa zro široko odprte oči proti vratom, kjer se je za Magdaleninimi rameni prikazalo rumeno obličje z bliskavimi očmi, s košatimi obrvmi. Še par trenutkov — in Rolf razprostire obe roki, kakor bi se branil, kakor bi bil zažgal strah.

»Si-li vstal iz groba, — ja me —«

Glas mu zamira... Kakor posekano drevo pada Rolf na tla.

»Rolf, Rolf!« Z divjim krikom skoči Magdalena k njemu. Vrže se čezenj, ga otipava, prisluskuje... »Hvala Bogu! Še živi!« Z zapovedujočo kretnjo da Sircu znamenje, naj ji pomaga. Kakor že popreje, tudi sedaj stori, kakor mu je bilo ukazano. Čez par minut že počiva Rolf na zofi. Nestrno pričakujejo zdravnika. Kar se Rolfu privije iz prsi tresoč se vzdih — potem odpre terpalnice, ki se zopet zapro, ko je zažgal Sircu.

Z grozo zapazi Magdalena, kako strašen je bil vtis, ki ga je napravila nenadna prikazen Sircčeva na bolno dušo Rolfovo. Tiho se približa staremu možu.

»Gospod moj!« šepče s tresočim se glasom. »Če imate pravico, da kakor strah preganate tega na smrt bolnega moža, mu morda zadnje ure napravljate peklenške muke — tega ne morem presoditi. Pa človek ste in imate srce, kristjan ste. Odpustite mu, kakor mu bo odpustil tudi Bog!«

Mračno, molče zre Abdallah na tla. Potem obrne svoje bodeče oči na Magdaleno, ki je stala pred njim. Ko zre v te plemenite, pobožne poteze, na te proseče sklenjene roke, se izvrši v njegovi duši nekaka sprememba. Prime Magdaleno za roko in stopi ž njo k bolniku.

»Rolf Durban,« reče nežno, kolikor le zamore njegov ostri, hripavi glas. »Ne bojte se! Abdallah se ne huduje več nad vami. Vse je odpuščeno.«

Trudno odpre Rolf trepalnice. Sprsti tiplje naokoli. Magdalena položi Abdallahovo rjavo roko v moževo. Krepko se oklenejo Sirčevi koščeni prsti tresočih se Rolfovih.

»Hvala!« plava kakor dih z Rolfovih usten. Blaženost srečnega miru leže na vpadle poteze. Magdalena hvaležno pogleda Sirca, ki mu je ta pogled šel globoko v dušo, potem poklekne k zofi ter pritisne glavo na moževo lice... Preveč ji je hudo — ne more spregovoriti besede.

Še nikdar ni bila koncertna dvorana tako natlačena polna kakor danes. Prvikrat je odprta zvečer. Občinstva se polastuje neko vznemirjenje. Slavni umetnik bo danes nekaj povedal o samem sebi, iz svojega življenja. Približal se bo občinstvu kot navadni človek. Šestkrat je udarila ura s cerkve sv. Tomaža — ura, ki jo je Rolf določil kot začetek koncerta. Hrepenenče pričakovanje je priklopelo do viška. Pa minuta mine za minuto. Oder je še vedno prazen.

Nakrat — završi po dvorani razburjeno mrmaranje. Na oder, kjer se je doslej navadno prikazovala visoka postava umetnikova, stopi — duhovnik. Nekaj trenutkov postoji molče, da se pomiri začudeno občinstvo. Nato dvigne roko.

Mrtvaška tišina zavladala po dvorani. Ni hče se ne gane.

Kar zadoni po dvorani globoki, od vznemirjenja tresoč se glas duhovnikov: »Ljubi bratje in sestre! Vršim resno poslanstvo. Prihajam od smrtne postelje Rolf Durban, ki sem mu bil v pomoč v najtežji uri. Ker ne more več govoriti k vam, kakor je želel, mi je naročil, naj vas prosim, da zanj molite. To je bila njegova zadnja želja... Rolf Durban ni več med živimi...«

Nekaj časa je vsa dvorana kakor okamenela od strahu... Nato se sklene tisoč in tisoč rok. In s tisoč in tisoč usten puhti goreča molitev...

Celo leto je že minilo. Magdalena je zapustila svojo vilo ter jo prepustila za ubožnico. Sama pa se je preselila k Violi, ki je bila medtem že postala srečna žena dr. Mansfeldova. Globoko žalost radi izgube ljubljenega moža je že prebolela, le izraz njenega obzira je postal še bolj ljubko-resen, svetniškominen. Silno trpljenje zadnjih let je le še bolj ablažilo njeno dušo, in kjerkoli se je pokazala njena visoka, še vedno veličastna postava, povsod se je naselilo neko mirno zaupanje, tihno veselje in srca vseh, ki so z njo občevali. Povsod je bila tolažilni angel in apostol miru, kamorkoli je stopila njena noža in kjerkoli je zazvenela njena mehka beseda.

Zgodba o križih.

V stari pripovedki beremo, da je prišel utrujen potnik po napornih gorskih stozah do zadnjega grebena, ki je obkrožal lepo solnčno in rodovitno dolino. Upehan in zdelan se zlekne v mehko, prijetno dehtečo travo in zaspi. Imel je nenavadne sanje. Zdelo se mu je, kakor da stoji pred Gospodom Bogom. Ubogi potnik si misli, zdaj-le imam priliko, da potožim dobrotljive-mu Bogu svoje križe in težave. In res se osmeli ter reče: »Nikar mi ne zameri nebeški Oče, če ti nekoliko potarnam. Vem sicer, da mora na zemlji vsak človek nositi svoj križ, a zdi se mi, da trpljenje in veselje tega sveta vendarle

ni enakomerno razdeljeno. Moj križ je le pretežak; njegova teža me kar mori. Ne prosim drugega kakor samo to, da bi dobil križ, ki je moji slabosti primeren.«

Ko je potnik tako govoril, nastane naenkrat šumen vihar, ki ga zagrabi kakor lahko peresce, ga dvigne v višave ter nese daleč proč. Čez dolgo časa se zopet zave. Znajde se v prostorni dvorani, v kateri je bilo vse polno križev, velikih in majhnih. Obenem sliši glas: Tu je vpodobljeno vse gorje sveta, vse bolečine in vse trpljenje; izberi izmed teh-križev tistega, ki se ti bolj prilega. — V zmedeni neodločnosti tava popotnik okrog ter ogleduje in izbira. A noben mu ni po volji: Eden mu je previsok, drugi prerobat, tretji ima preostre robove, ta ima preveč vej, oni se ne prilega njegovi rami, pri šestem ni dobiti ravnotežja itd.

Tu zapazi na stebru neprevelik križ, ki se mu zdi lepši od vseh drugih, ter se sveti, kakor zlato.

Z veseljem se ga oprime, a je tako težak, da ga niti premakniti ne more. Ni kazalo drugega, kakor začeti iznova; išče, poskuša, pretehtava, pomerja in primerja, pa se le ne more odločiti. Konečno mu pade oko na preprost, oglajen križ tam v kotu; poprej ga je bil zgrešil. Ni bil ravno lahak, pač pa razmerno razdeljen in se je dal z neprevelikim trudom nositi. Še najbolj je bil pripraven izmed vseh. Kar nehote zakliče: »Gospod, če ti je prav, bom pa vzal tega-le.« In Gospodu je bilo prav.

Ko pa popotnik izbrani križ natančneje opazuje, vidi, da je to tisti križ, ki ga je že odnekdaj imel na ramnah, dasi je rad čezenj tožil in godrnjal. Brez ugovora ga zadene in nosi brez tožbâ...

Tako zgodba. Kako se ti dopade? Ali ti ni nekaj reklo, ko si jo bral, da si temu popotniku podoben — vsaj v prvem delu — tudi ti sam? Ali nisi večkrat že otresal s svojim križem in zabavljal čezenj? Ali nisi zlasti v tej vojski godrnjal zoper Boga, kakor da ni pravičen, da je križe nepravilno razdelil?... Toda zdaj pojdi, preiskuj in primerjaj svoj križ z drugimi. Ves svet je kakor prostorna dvorana, obložena z raznimi križi. Ako dobro pogledaš in morda še očala natakneš ter primerjaš vpoštevajoč vse okoliščine, boš moral primernejši, najpriročnejši in zate najprimernejši, najpristrčnejši in zate najlažji. Brez križa pa ni nihče. Če bi hotel oprtati križ svojega levega ali desnega soseda, bi morda omagal pod težo. Ako bi si želel z zlatom in srebrom okovanega križa tega ali onega bogataša, bi moral morda zaklicati: »Gospod, odvzemi, reši me, drugače me stare do smrti!« — Pa morda opazuješ človeka, ki se ti zdi, da ga vojska ni nič prizadela, da vsled vojske nič ne trpi, ali vsaj veliko ne — ter si želiš biti na njegovem mestu. Ali, ali... Ta človek ima notranji križ, ki je podnevi neviden, ponoči ga pa slači, kakor grozna prikazen, kakor težka mora.

Vsak človek ima svoj križ; brez njega ne hodi nihče po svetu, še manj se pa pride brez njega v nebesa. Gospod Bog ti ni naložil tega bremena, kakor da bi imel veselje nad tem, marveč zato, ker te hoče po teh malih neprilikah privedi do večnega veselja. On pa ni ne trinog ne brezsrčen oblastnik, marveč dobrota sama; izbral ti je križ, ki je tebi ravno prav, ki se ravno prilega tvoji rami, ki ni pretežak. Z voljnimi in potrpežljivimi prenašanjem tega bremena postaneš ljubljeneč prijatelj božji. Božji Zveličar nam še vedno kliče: »Kdor hoče biti moj učenec, naj zataji sam sebe, naj zadene svoj križ in naj hodi za menoj!«

Nekaj o Perzijanih.

Perzijo so v sedanji vojski zasedli Rusi, deloma pa Angleži; zato bo morda cenjene bralce zanimala naslednja posebnost Perzijanov:

V starih časih je bilo perzijsko kraljestvo zelo mogočno. Cir, Kambises in Darij so osvojili skoraj vso takrat znano Azijo, tudi Judejo, kjer je prebivalo izvoljeno ljudstvo. Stari perzijski kralji so povsod naslikani z visoko kapo iz črne jančevine. Ta narodna noša se je ohranila pri Perzih do današnjega dne. Kape iz črne jančevine so bile tako trdne, da se je ena ohranila v več rodovih in prišla od očeta na sina kakor dragocena dedščina. Precej, ko Perz zjutraj vstane, si nasadi svoj kolo (tako imenujejo kapo) na glavo, še predno je opravil navadno jutranjo molitev. Čez dan jo nobenkoli z glave ne vzame. Morebiti je zaradi te navade med njimi tako malo plešastih. — Ko so Evropci videli lepe kapice s svetlo črno dlako, so jim bile všeč. Prinesli so jih v Evropo, kjer so se bogate ženske hotele z njimi postaviti. Mufi, boe, rokavice ali kak del klobuka je bil najbolj imeniten iz malih jančjih kož, ki so prišle iz Perzije. Cena je rasla in danes se plača za par najlepših kožic 30 K. Ovce imajo za te kožice v pokrajini Širas pastirski okoličani, ki rede v rodovitni dolini obilo število živine. V prejšnjih letih so najbolj cenili in najdražje plačevali kožice živalic, ki belega dne sploh nikdar niso videli. Preden so se sotile, o ovco ubili in izločili malo ovčko, ki so jo takoj zaklali in odrli. Spoznali so nazadnje, da mora tako ravnanje popolnoma končati ovčjo rejo, ki donša deželi prav lepe dohodke. Opustili so torej žalostno navado. Zdaj vzamejo komaj skotena jagnjeta od ovce, še preden jih stara obliže. Oni čudni lesk in kodrasta dlaka se na ta način najlepše ohranita, čeprav pozneje kožice solijo in strojijo.

Male ovčke vzamejo pastirji ali njih žene v mesto Širas, kjer je glavni trg za to kupčijo. Nesejo jih na roki ali čez hrbet. Na trgu gredo od kramarja do kramarja. Ko je ovčka plačana, jo kar na mestu zakoljejo in odedro. Prodajalec dobi meso nazaj, katero precej proda, kajti ljudje vedno po-

vprašujejo za to posebno slaščico. Paziti je treba, da se kožica ne prereže, ker je precej za polovico manj vredna. Vajeni so tako svojemu delu, da se jim taka nesreča silno redko primeri.

Male kožice kramarji precej dobro osolijo ter položijo v velike posode. Vse pokupijo ruski trgovci, ki so za to posebno spretni. Trgovina kožic ne gre proti morju. Kar pride po angleških ladjah ali nemških rokah v Evropo, je navadno na golufijo narejeno. Pravo blago pa gre iz Sirasa po karavanah več sto ur daleč na Rusko, zlasti v Nižji Novgorod. Vsaka prava kožica mora imeti ruski pečat. Poizkušali so že tudi trgovci to kupčijo v roke dobiti, toda ni se jim posrečilo. Ruski mešetarji že davno pred začetkom kupčije namažejo razne poglavarje, kneze in ministre. Perzijska vlada tudi ve, da se da pri tej kupčiji kaj zaslužiti. Določila je visoko carino za izvoz teh kožic. Toda pri tej postavi ni visoki gospodje nič ne dobili. Vsako leto se torej strogo prepove izvažati te kožice, ker se s klanjem malih jagnjet ovira razvoj ovčjereje. Mesa je premalo, ljudje stradajo. To so jako lepi vzroki. Toda mešetarji vedo, koliko je ura. Začnejo harantati in glihati. Vsak izmed višjih mora nekaj rubljev dobiti. Nazadnje se v tem posebnem slučaju dovoli izvoz za letos, drugo leto se gotovo ponovi. 240—300 kožic zviyejo v eno balo. Dve bali nosi ena mula. Za vsako karavano spravijo skupaj navadno 200—300 mul, torej nosi karavana vrednosti do pol milijona kron. — Pota niso posebno varna; roparji prežé povsod na dragocen plen. Če le mogoče, dobe kupci močno vojaško stražo ali sami preskrbijo potrebno varstvo do ruske meje.

Da se na poti kožice ne pokvarijo, jih morajo zelo skrbno pripraviti. Precej, ko je žival zaklana, jo umijejo v bližnji reki, in spravijo stran, kar je ostalo krvi, mesa ali masti. Za to delo imajo posebne tope nože. Zdaj jih položijo v velike lesene posode ali v jame, ki so obzidane z debelimi kamni, kjer je solnica pomešana z ječmenovimi otrobi. V posodo gre 300—500 kožic. Notri se solijo 15 dni. Potem jih natančno pregledajo, na solncu posušijo in zopet v reki opero. Potem jih položijo na kamne in dobro namočijo. Preden se posuše, natrosijo na notranjem delu ječmenove moke, da ostanejo mehke. Vsaka kožica dobi ruski pečat.

Mala kapica iz take perzijanke stane še v Perziji 60 kron. V enem letu dobe ljudje precej milijonov za te kože. Kučme iz te jančevine so tako trdne, da ena trpi za več rodov in gre kakor lepa dediščina od očeta na sina.

Pri bolečinah v vratu izkazuje se izmivanje vratu in zunanje obdrgeanje s Fellerjevimi bolečine odpravljajočim, antiseptičnim rastlinskim esencnim fluidom z zn. »Elsa-fluid« kot posebno blagodejno. Ono oživlja krvno cirkulacijo na bolečih mestih, učinkuje utrdjujoče proti zdravju škodljivemu vplivu mraza in je vsled tega izborno prophylaktično sredstvo proti indispozicijam vratu. Mnogo čez 100.000 zahvalnih pism potrjuje blagodejni vpliv Fellerjevega rastlinskega esencnega

fluida z zn. »Elsa-fluid« in priporočamo, da naj se ima to staro domače sredstvo vedno doma v hiši. 12 steklenic stane povsod franko 14 K 32 vin. Naroči se edino pristno pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elsa trg št. 16 (Hrvaško). Kupi naj se brezpogojno le to pravo, od mnogih zdravnikov priporočeno domače sredstvo in naj si ne pusti vsiliti posnemanja ali nepreizkušene nove preparate. Fellerjeve milo odvajajoče Rhabarbarakroglice z zn. »Elsa-kroglice«, to dobro želodčno sredstvo, se lahko ob enem naroči. 6 škatlic stane franko 7 K 37 vin. So vedno zanesljivega, milega, sigurnega učinka in se jih rado jemlje. Zdravniško priporočane in od vsakogar že po enem poizkusu priznane. Le nobenih takozvanih »močnih« odvajalnih sredstev rabiti, ki učinkujejo drastično. (eu)

SKRIVALNICA.

Kje je lovec?

Preklic.

Podpisana preklicujem vse žalitve, ki sem jih govorila o Anki Šter iz Vodice.

Vodice, dne 24. maja 1918.

2107

NEŽA ZUN.

Preklic.

Podpisana preklicujem s tem obdolžitve, ki sem jih zagrešila proti županu občine Žiri gosp. Francetu Peternel z vlogo na c. kr. okr. glavarstvo, kot neresnične in neutemeljene in se mu zahvaljujem, da mi je odpustil.

FRANČISKA STREL,

Žiri št. 16.

2149

NA PRODAJ SO

mali prešički

7—12 tednov stari; cena po dogovoru pri lastnici

Ivana Zihnerl

Suba št. 27, pošta škofja Loka. 2125

Nad 1.000.000 v rabli!

Ročno šilo je praktično orodje za vsakogar za šivanje usnjenih predmetov, jermenov, vrec, jancov, opron, mehov, plakt, čevljev. — Blagprodajalec popust. Cena kmp. šilu K 5.— povzeman stroški posebej. Izvoz žrobljev, varovalcev podplatov iz kovine in usnja, podkvice, celat, trakov za čevlje, čevlj-smole, olov za podplate in vornih podplatov. P. E. Lachmann, Dunaj IX, Moner-gasse 9, odd. 182.

Kuverte s firmo, pisma, račune itd.

izvršuje natančno po naročilu

Katoliška tiskarna v Ljubljani.

!! Agitirajte za „Domoluba“ !!

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Gradec, 19. jun.: 65, 76, 49, 46, 69.

Linc, 22. jun.: 64, 29, 51, 83, 58.

Dr. IVAN HUBAD

OKROŽNI ZDRAVNIK IN ZOBOZDRAVNIK

V ŠKOFJI LOKI

ZOPET ORDINIRA

—: OD 26. JUNIJA DALJE. —:

NADOMESTILO MILA

za pranje perila, izborno peneče in prekaša vse doslej v prometu se nahajajoče jzdelke. 1 zavoj t. j. 5 kg K 12.—, 1 zavoj z 10 kg K 23.— Preprodajalci dobe popust pri naročbi celega zaboja z 250 kos. Belo mineralno milo za čiščenje rok in linešega perila. 1 zavoj 32 kosov K 14.—, Nadomestek za toaletno milo v raznih barvah, lepo dišeč 1 zavoj 32 kosov K 18.—, Toaletno milo s finim vonjem, roza barve, 1 zavoj 24 vel. kosov K 18.—, Razpošilja po povzetju. Pri večjem naročilu naj se pošlje polovica zneska naprej. Najmanj se more naročiti en zavoj vsake vrste M. JONKER-ja izvoznjo podjetje v Zagrebu št. 1. Petrinjska ulica 3., III., telefon 23-27.

- Pemanjkavna mila ni več! -

Veletrgovci se iščejo za prodajo novega izborno idočega predmeta.

Več pove glavno zastopstvo:

I. STRECKER, VOLŠPERG, KOROŠKO.

Milice

naj ne zamudi preskrbeti si, dokler je še v zalogi,

barvo

s katero si lahko vsak barva platnenc, volneno, svilenno blago in tudi sam prebarva staro obleko.

Dobijo se sledeče vrste barve: črna, modra (plava), rujava, siva, rdeča, zelena in lila v zavitekih se po 60 vin. pri tvrdki

Nari Löbner, Celje

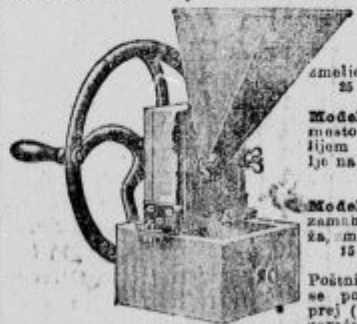
»pri zvoncu«

Za eno žensko obleko je treba najmanj 7 zavitekov barve, za eno žensko bluzo najmanj 3 zavitke, za en predpasnik najmanj 2 zavitka barve.

Izvršujejo se tudi poštna naročila. Vsakemu naročilu se priloži slovensko navodilo. 1814

Naš originalni ročni drobilni mlini

s preddroblilnikom, s regulacijo za fino mletje in grobo drobljenje vsakega zrna s izmenljivimi specialno izgotovljenimi mletnimi ploščami, prekašajo vse druge izdelke. — Za vsak mlin se jamči.

Model I s zamannjakom, popri emalcem lijem in ročico, zmelje na uro okoli 25 kg K 160.—

Model II s poljem (namesto popriemalca) lijem in ročico, zmelje na uro okoli 15 kg K 120.—

Model III s ročnim zamannjakom brez polja, zmelje na uro okoli 15 kg K 95.—

Poštno prosto ako se pošlje donar naprej (pri povzetju se vračuna poštnina) po

šilja razpečevaltes kmetijskih strojev.

GUSTAV TINTNER, Dunaj III., Neulinggasse 11/L. Zastopniki se iščejo.

Svarilo.

Od raznih strani dobivamo poročila, da potniki raznih zavarovalnih družb izrabljajo naš zavod v svoje agitacijske namene pod pretvezo, da so z njim združeni. Proti dotičnim nastopim z vsemi zakonitimi sredstvi. Naš zavod je popolnoma samostojen in nima za nas nobeden delovati, ki nima našega pooblastila. Zahtevajte tedaj vedno, da se z njim izkaže. Priporočamo pa lahko le »Kranjsko deželno podružnico n. a. deželne življenjske, rentne, nezgodne in jamstvene zavarovalnice v Ljubljani«, katere potniki tudi za naš zavod delujejo.

Vodstvo

»VZAJEMNE ZAVAROVALNICE«
proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov v Ljubljani.

Cudovit aparat za gatenje

netenega in tkanega blaga, perila in platna.
Naše izvršne priprave za gatenje si obvaruete oči, prihranite čas in dosežete izredno, apo izvršitev. Ta cudovita priprava za gatenje je največji pripomoček za gatenje sušaric in za vsak drug tkan sredstvo, kakor za gatenje spodnjih kralj, miznih prtov, servijet, rjuh, blagovnega perila oblik itd. Iz vsake predmet silno hitro in enostavno napraviti, da izgleda kakor bi bilo novo tkano. Imamo mnogo poh. aparatov p. sem. Cena kompl. aparata z lahko nmlivo lisar. razlago K 6-50. Razprodaja po povzetju zaloga novosti
M. Svoboda, Dunaj, III, 2, Hiessgasse 13-404.

Doge

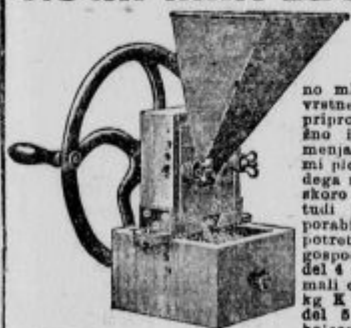
za sode in pode iz hrastovega lesa

dobro suhe, za okoli 3 hl močne sode
želimo kupiti

v večjih množinah. — Ponudbe v nemščini se prosijo na trdiko:

Gebrüder Reisch Kufstein.

Ročni mlin za žito!

Moj izvršni ročni mlin za žito je izoboren za debelo in fino mletov vsakovrstnega žita, je priprava za triposobno izvrševanje s izmenjavajočimi mlevnimi ploščami iz trdega materiala in skoro neporušen tudi pri največji porabi. Neobhodno potreben za vsako gospodinjstvo. Model 4 s vrtilom za mali obrat, teža 7 kg K 100.—, Model 5 s gonilnim kolesom za večji obrat okoli 12 kg

K 120.—. Razpošilja s Dunaja proti predplačilu znaka glavno zastopstvo **MAX BORNEL, Dunaj IV. Margaretenstr. 27.**

Zavarovanje na VIII. vojno posojilo.

C. kr. avstrijski zaklad za vdove in sirste
(Zavarovalni oddelek)

deželna poslovavnica v Ljubljani
Frančevo nabrežje 1

sprejema

zavarovanja na VIII. vojno posojilo

pod najugodnejšimi pogoji.

Tako zavarovanje olajša vsakomur zajetje VIII. vojnega posojila z malimi delnimi vplačili v daljši ali krajši dobi. Premije se morejo plačati tudi z svojim posojilom osme in prejšnjih izdanj.

Pojasnila dajejo naše okrajne poslovavnice v Črnomlju, Kamniku, Kočevju, Kranju, Krškem, Litiji, Ljubljani (Frančevo nabrežje 1/I), Logatcu, Postojni, Radovljici in Rudolfovem in naši pooblaščenzi zastopniki. 1915

100.000 i hvaležnih odjemal. poročila „Nikolai“ v treh dneh brez bolečin odpravi kurja česa, bradavice, trde ščurke, usnežamci! Cena 3 K, 3 lonček 7 K, 6 lonček 11 K. **Obodol** odstranila „Fidus“ najtrdov. revmat. bolečine, ko je že vse odredko, in pri otilih zonah. Cena uspeha, denar nazaj. Cena 3 K, 3 posuše 7 K, 6 posuše 11 K. Nikak. okam. zobovja, ne neprijetnega duha! Srečno bele zobe da „XIPIS“, zobna tekočina. Takol uspeh. Cena 3 K, 5 steklenice 7 K. — **Podgane, miši** se popolno zatruje s podgano sušilo — „Baltard“. Ako ni uspeha, denar nazaj. 100 ne shvala. Cena 4 K, 3 skatle 9 K. Stenice, uši, bolhe, ščurke uniči z zalogi vred rad kamo „THIERA“. Cena 3 K, 3 skatle 7 K. prašek za go-lazen poleg 2 K.

KENEYI, Kasebau (Kassa) 1. poštni predal 12-6-104, 6rška.

Srbečico, lišaje

odstrani prav naglo dr. Flescha izvir. zakonito zajamčeno „Skaboform“ mazilo“. Popolnoma brez duha, ne maže. Poskusni lonček K 3.— veliki K 5.— porcija za rodbino K 12.— Zaloge za Ljubljano in okolice: Lekarna pri zlatem jellenu, Ljubljana, Marijin trg. 1520

Paizta na varstveno znamko „Skaboform“!

Pege - ogrci.

Za odstranitev peg (ogrcv) se rabijo najrazličnejša sredstva. Vsa ta temelje na istem načelu, da treba pege z dotičnim sredstvom obeliliti. Ta način zdravljenja je pa napačen. Ako bočete odstraniti pege (ogrcv), ne zadošča, da se samo obelijo, ker se iste po porabi zadevnega sredstva vnovic prikažejo. Treba jih je torej docela uničiti. Popolna odstranitev ogrcv, peg, zajedalcev je mogoča edino le s takozvano »Santo-Creme«. Obraz se s to kremo vsak dan namaže in nato izpere s Santo-praškom. Pege (ogrci) se s to senzačno kremo popolnoma odstranijo v kratkem času in pokaže se lepa beloderča polt. Ta krema je pripravljena po navodilu vseučilišč. profesorja dr. Hagerja, zakon. jam. in je danes edino zajamčeno učinkujoče sredstvo in popolnoma neškodljivo. Ena skatla zadošča popolnoma. Cena 5 K, po pošti franko še 95 vin. Vselej kremi je priloženo porabno navodilo in ena vrečica praška zastoj. — Pošiljka navadna.

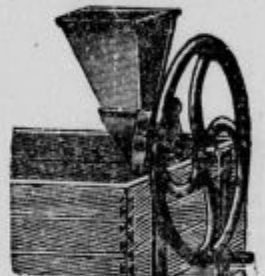
Dobiva se proti vpslatvi zneska v znamkah, po 948 nakaznici ali tudi po povzetju.

J, KUKLA, PRAGA, PERLGASSE 71.

Poljedelski stroji in orodje.

Ročni mlini za zdrob in mokol.

Cena: 1. vrsta 155 K
2. vrsta 115 K
Teža: približno 15 kg

Znamka „Davor“

Mlin se razpošilja opremljen z zamahnim kolesom in lakiranim vsipalnikom. Cena je mlinu, in sicer najboljše vrste 155 K, mlin nekoliko manjtrpežne vrste 115 K brez odbitka v tovarni. Zavijanje in poštnina računsi se še separačno za lastno ceno. Mlin prve vrste je izdelan iz najboljšega, trdega materiala in se za kvaliteto, da naročnik prejme nepokvarjen mlin, jamči. Moj ročni mlin izmelje najfinejšo mokol — Stroj se naroča pri tvrdki

1048 **D. STUCIN,**
Dunaj, XVIII. okraj, Hühnegasse šte. 4.
Dopisuje se slovensko

Ustanovljeno l. 1893.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poroštvu, zastavi življenjskih polic, posestva, vrednostnih papirjev ali proti zaznambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7 1/2, 15 ali 22 1/2 letih v odsekah ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Kongresni trg šte. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848/40 kron.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4 1/4 %

Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.089.850 kron.

